Leto LXXIV., št. 275 Spedizione in abbonamento postale. Poštnina plačana v gotovini. Ljubljana, ponedeljek 30. novembra 1942-XXI Cena 50 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— lir.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Vittorioso attacco contro un convoglio nemico

Cinque piroscafi distrutti dagli aerosiluranti nelle acque algerine — Un sommergibile britannico affondato — 34 velivoli nemici abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 29 novembre il seguente bollettino n. 918:

Azioni di reparti esploranti in Cirenaica e in Tunisia.

Squadriglie italiane e germaniche hanno agito da bassa quota contro colonne nemiche incendiando numerosi velivoli. Quindici avversari sono stati abbattuti in vittoriosi duelli dalla caccia tedesca del Nord Africa francese; un'altro raggiunto dal tiro contraereo precipitava in mare durante un'incursione su Tripoli.

Nelle acque algerine no tre formazioni di aereo siluranti comandate dal cap. Giulio Cesare Graziani e dal tenente Giuseppe Cimicchi attaccavano ieri un importante convoglio; nonostante l'intervento della scorta aerea, l'azione aveva successo: un grosso piroscafo, centrato saltava in aria e quattro altri mercantili venivano danneggiati in così grave misure da far ritenere sicuro il loro successivo affondamento.

Dalle operazioni della giornata quattro nostri velivoli non ritornavano.

Aeroplani britannici hanno nuovamente bombardato questa notte Torino; i danni sono irgenti specie nel centro urbano; non ancora accertato il numero delle vittime; calmo il contegno della popolazione.

Nel Mediterraneo una nostra unità al comando del tenente di vascello Alfredo d'Angelo ha colato a picco un sommergibile nemico.

Bollettino No 917

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 28 novembre il seguente bollettino n 917:

Nella giornata di ieri nostri reparti, unitamente a forze armate germaniche hanno occupato la Piazzaforte di Tolone.

Sui fronti terrestri della Cirenaica e della Tunisia moderata attività operativa.

Nei cieli dell'Africa settentrionale si sono svolti vivaci combattimenti nel corso dei quali l'aviazione avversaria perdeva 18 apparecchi.

Un nostro caccia, pilotato dal sergente Mario Turchetti, levatosi su allarme, abbatteva inoltre in mare due «Beaufighter»

Nostre formazioni hanno condotto un riuscito attacco notturno contro l'aeroporto di Bona del quale centravano ripetutamente gli obiettivi.

Il nemico ha compiuto un incursione sull'abitato di Floridia (Siracusa) causando qualche danno; nessuna vittima.

L'isola di Lero (Egeo) è stata pure bombardata da aerei britannici; sono segnalati numerosi morti e feriti tra la popolazione; lievi danni

Zmagovit napad na sovražni konvoj

Torpedna letala uničila v alžirskih vodah pet ladij — Potopljena britanska podmornica — 34 sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil objavlja dne 29. novembra naslednje 918. vojno poročilo:

Akcije izvidniških oddelkov v Cirenaiki in v Tunisu.

Italijanske in nemške letalske sile so delovale v nizkem poletu proti sovražnim kolonam, kjer so zažgale številna vozila. 15 sovražnih letal je bilo sestreljenih v zmagovitih dvobojih od nemških lovcev v francoski Severni Afriki, eno pa se je zadeto od protiletalskega topništva, zrušilo v morje med napadom na Tripolis.

V alžirskih vodah so naši oddelki torpednih letal pod poveljstvom kapitana Giulia Cesara Graziania in poročnika Giuseppa Cimicchia včeraj napadali pomemben konvoj. Kljub delovanju močnega letalskega spremstva je akcija imela uspeh. Velik parnik, ki je bil zadet, je zletel v zrak, štiri druge trgovske ladje pa so bile tako hudo poškodovane, da je treba z gotovostjo smatrati, da so se pozneje potopile.

Z operacij današnjega dneva se niso vrnila štiri naša letala.

Angleška letala so to noč ponovno bombardirala Torino. Škoda je znatna posebno v mestnem osrčju. Število žrtev še ni ugotovljeno. Prebivalstvo se je vedlo mirno.

V Sredozemskem morju je naša edinica pod poveljstvom poročnika Alfreda D'Angela torpedirala in potopila sovražno podmornico.

Sobotno vojno poročilo

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 28. novembra naslednje 917. vojno poročilo:

Včeraj podnevi so naši oddelki obenem z nemškimi oboroženimi silami zasedli trdnjavo Toulon.

Na fronti v Cirenajki in v Tunisu zmerna operativna delavnost.

V zraku nad severno Afriko so se razvili živahni boji, v katerih je sovražno letalstvo izgubilo 18 letal. En naš lovec, ki ga je vodil narednik Mario Turchetti in ki se je vzdignil na znamenje alarma, je razen tega zbil v morje še dva »Beaufighterja«.

Naše formacije so izvršile posrečen nočni napad na letališče v Boni, kjer so opetovano zadele svoje cilje.

Sovražnik je izvršil polet nad naselbino Floridio (Siracusa) ter povzročil nekoliko škode. Žrtev ni bilo.

Tudi otok Leros (Egejsko morje) so bombardirala britanska letala. Javljeno je mnogo mrtvih in ranjenih med prebivalstvom, škoda pa je neznatna.

*

Operacijsko področje, 29. nov. s. Izsledovalni izvidniki nad zapadnim Sredozemljem so včeraj zjutraj opazili elemente konvoja, ki je plul pred alžirsko obalo. Skupina torpednih letal pod poveljništvom kapitana Cesarja Giulija Grazianija je takoj odletela, da bi dosegla ovražne ladje med Bougaronom in Bengudom. Druga skupina torpednih letal pod poveljništvom poročnika Giuseppa Cimicchia je pa odletela na ofenzivni izvidniški polet zapadno od tega področja. Ob 13. uri so torpedna letala pod poveljništvom kapetana Grazianija izsledila in napadla nekaj parnikov do 7 tisoč ton, katere so spremljale vojne edinice. Ena trgovinska ladja, ki je bila zadeta v polno, je zletela v zrak. Na dveh nadaljnjih trgovinskih ladjah so nastali izredno hudi požari, tako da sta se parnika gotovo tudi potopila. Vsa letala, ki so se udeležila akcije, so se vrnila na oporišče, čeprav je huda protiletalska obramba z ladij tri letala zadela. Napada so se udeležili razen kapetana Grazianija, kapitan Giulio Marini, poročnika Berzio Terzi in Francesco Dibella ter podporočnika Martino Eicher in Carlo Pfister.

Ob 14.15 je druga skupina torpednih letal dosegla sovražne edinice, ki so bile usmerjene z rta Matifon proti Alžiru. Kljub številnim lovcem, ki so se dvignili z alžirskih oporišč, in kljub silni protiletalski obrambi, so se naši pripravili za napad. Zadet je bil največji izmed parnikov z okrog 7000 tonami ter neka druga edinica srednje tonaže. Oba trgovinska parnika sta se močno nagnila in se začela potapljati. Torpedna letala, ki so jih nasprotni lovci dolgo zasledovali in ki so se spretno branila, so se vrnila na svoja oporišča večinoma zadeta.

Razen poveljniške skupine so se te letalske akcije udeležila letala, katerih šest posadk so bili poročnika Giuseppe Turetta in Ferriccio Loprieno ter podporočnika Mario Panagini in Antonio Virdis. **Z uspehi, ki so jih včeraj dosegli oddelki torpednih letal v zapadnem Sredozemlju, je italijansko letalstvo v sedanjem ciklu operacij ob alžirski obali potopilo 14 sovražnih parnikov ter dve križarki in poškodovalo številne druge edinice angloameriškega bojnega in trgovinskega brodovja.**

Vladar in Duce Albancem ob 30 letnici neodvisnosti

Velike svečanosti v Tirani in vsej Albaniji — Pomemben članek zunanjega ministra grofa Ciana

Tirana, 29. novembra. V Tirani in v vsej Albaniji so svečano proslavili 30-letnico proglasitve albanske neodvisnoti. V Tirani so bile velike manifestacije ljudstva, ki je neprestano vzklikalo Kralju Cesarju in Duceju. Po sijajno izvedeni paradi Oboroženih sil, ki ji je prisostvoval tudi Kraljev namestnik v spremstvu predsednika in ministrov albanske vlade ter drugih dostojanstvenikov, se je razvil mogočen manifestacijski sprevod pred namestnikovo palačo Kraljev namestnik, sprejet z živahnimi ovacijami, je v govoru z balkona poveličeval žrtve italijanskih in albanskih junakov, ki so se borili za neodvisnost balanskega naroda, katera je sedaj zagotovljena po slavni Savojski dinastiji.

Sledil je uradni sprejem v namestniški rezidenci, ki so se ga udeležili vsi visoki civilni, vojaški in cerkveni nierarhi. Predsednik vlade je izročil Kraljevemu namestniku v imenu vlade in predstavnikov vseh pokrajin spomenico s čestitkami ter ga prosil, naj bi Vel. Kralju in Cesarju tolmačil čustva zvestobe in vdanosti albanskega ljudstva, ki je prepričano, da je pod zaščito Savojske hiše deležno najboljše usode. Eksc. Jacomini je odggovoril z zahvalo in prečitanjem sledeče brzojavke Kralja in Cesarja: **»Prijetno nam je obrniti se na vrlo albansko ljudstvo ob tridesetletnici njegove neodvisnosti. Ponosni in zvesti Albanci, ki so združeni pod Skanderbegovim praporom in krepki po svoji tisočletni vojaški tradiciji, bodo znali ohraniti in če bo potrebno braniti svojo etniško celotnost ter svete narodne pravice, ki smo jih sankcionirali z našim Statutom. Goreče čestitke, ki jih pošiljamo ob tej svečani priliki vsem Albancem, naj bodo jamstvo in zagotovilo za njih svetlo bodočnost ter poseben znak naše stalne, čuječe skrbi. Viktor Emanuel.«**

Predsednik ministrskega sveta je imel nato po tiranskem radiu svečan nagovor. Popoldne je Prefekt sprejel konzularni zbor. List »Tomori« je izšel popoldne v posebni izdaji s poročilom o manifestacijah. Največji poudarek je dal sledeči Ducejevi brzojavki predsedniku Ministrskega sveta: **»Proslava tridesete obletnice albanske neodvisnosti, ki nas je doletela v borbi za svobodo narodov, je nad vse značilna. Italijansko-albanska zveza je dala neodvisnosti škipetarskega naroda novih sil. Jutrišnja zmaga bo mogla samo potrditi najvišjo usodo obeh naših dežel v svetu, ki bo temeljil na miru in pravici.«**

Isti list je na častnem mestu objavil pomemben članek zunanjega ministra grofa Ciana, ki podaja najprej kratek zgodovinski oris vedno prisrčnih odnošajev med albanskim narodom in Italijo. Italija, pravi grof Ciano, ima globok interes, da je Albanija svobodna, močna in napredna, za Albanijo pa je prav tako življenjske važnosti, da sila Imperija varuje njeno ljudstvo. Albanija si je prostovoljno in nepreklicno izbrala svojo pot ob strani fašistične Italije pod krono Savojske hiše in pod Ducejevim vodstvom Letošnja proslava stoji v znamenju povelja, ki ga narekuje čas: Delati z železno voljo in neomajnim zaupanjem v zmago.

Proslave v inozemstvu

Zagreb, 29. nov. s. Ob obletnici albanske neodvisnosti je bila v Italijanskem domu ob navzočnosti Kr. ministra Casertana, Kr. generalnega konzula in vseh ostalih zastopnikov oblasti ter italijanske in albanske zajednice slovesna otvoritev fašija Narodne fašistične albanske stranke v Zagrebuč Šef delegacije PNF nacionalni svetnik Balestra je izročil prapor in imel kratek govor, proslavljajoč stoletne vezi, ki vežejo albansk in italijanski narod, ter očrtajoč zgodovinsko obletnico. Odgovoril je tajnik albanskega fašija in izrazil čustva večne hvaležnosti Kralju in Cesarju ter Duceju. Svečanost je potekla v ozračju gorečega navdušenja, med velikimi ovacijami Vladarju in Duceju ter ob petju patriotičnih himen.

Carigrad, 29. nov. s. Ob obletnici albanske neodvisnosti so se v Carigradu prebivajoči Albanci zbrali v salonu Italijanske hiše. Na zborovanju so govorili tajnik Fašija, albanski konzul in voditelji albanske sekcije pri Kr. konzulatu Italije. Govore so navzoči sprejeli z velikim odobravanjem in vzkliki Italiji. Zborovanje se je zaključilo z navdušenim pozdravom Nj. Vel. Kralju in Duceju.

Solun, 29. nov. s. Ob obletnici albanske neodvisnosti je imela solunska albanska zajednica veliko zborovanje, na katerem je govoril italijanski generalni konzul Zamboni ter podčrtal, da je neločljivo z Italijo zedinjena Albanija usmerjena z neupogljivo voljo in trdno vero k zmagi.

Hrvatska občuduje korporativni in zakonodajni ustroj Italije

Zagreb, 29. nov. s. Na sedežu delegacije PNF je bil prvi tečaj za korporacijske študije, kateremu bodo sledila predavanja italijanskih znanstvenikov o ustvaritvah fašistične Italije na korporativnem področju. Tečaj je organiziran na pobudo in s sodelovanjem delegacije PNF in hrvatskih sindikalnih organizacij, na čelu katerih je podtajnik profesor Seitze. V okviru italijansko-hrvatskih kulturnih odnosov je tečaj izreden dogodek. Udeležujejo se ga vsi voditelji ustaških sindikalnih organizacij ter dijaki, vpisani v tečaju za socialne študije, ki ga je ustanovil nedavno podtajnik za korporacije.

Prvo predavanje je imel nacionalni svetnik Carlo Alberto Biggini, rektor univerze v Pisi, ki ga je predstavil šef delegacije PNF nacionalni svetnik Balestra ki je rekel, da je vesel da imajo Hrvatje priliko spoznati fašistične sindikalne organizacije kajti globlje spoznavanje teh organizacij bo gotovo prispevalo k tesnejšemu italijansko-hrvatskemu sodelovanju.

Pa zanesenih besedah tajnika Seitzeja je prof. Biggini jasno in zanimivo predaval o italijanski korporativni in sindikalni ureditvi. Po izčrpni debati, katere so se udeležili mnogi funkcionarji in voditelji hrvatskih poklicnih organizacij, je nacionalni svetnik Biggini povzel debato ter pojasnil temeljne značilnosti italijanske sindikalne ureditve in zlasti elemente splošnega značaja fašističnega korporativizma.

V italijanskem kulturnem zavodu je bil nato sestanek številnih hrvatskih pravnikov ob navzočnosti italijanskega ministra Casertana, generalnega konzula, drugih italijanskih zastopnikov in hrvatskega pravosodnega ministra. Nacionalni svetnik Biggini je na važnem zborovanju obširno očrtal nekatere zanimive reforme fašističnega prava Sledila je dolga debata, katere so se udeležili profesorji in sodniki. Nacionalni svetnik Biggini je zaključil zborovanje in objasnil v debati duha in prakse fašistične zakonodaje.

Krvavo zavrnjeni sovražni napadi med Volgo in Donom

Sovjetski oddelki so na vseh odsekih vzhodne fronte utrpeli hude človeške in materialne izgube

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 29. nov. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

V odseku ob Tereku se je izjalovilo več sovražnih napadov.

Nemške in rumunske čete so tudi včeraj krvavo zavrnile vse napade številčno močnejših sovražnikovih sil med Volgo in Donom. Uničenih je bilo 35 oklopnih vozil. V velikem kolenu Dona so lastni protinapadi vrgli sovražnika na nekem odseku ob reki. Močne letalske sile, med njimi tudi rumunski bojni letalci, so z uspehom podpirale oddelke na kopnem. Razdejanih je bilo veliko število vozil. Železniške proge ob spodnji Volgi so bile ponoči uspešno bombardirane.

Hitra italijanska bojna letala so v srednjem odseku Dona napadala motorizirane sovražne kolone in zbirališča.

V srednjem delu vzhodne fronte je izgubil sovražnik v mestoma hudih bojih 57 oklopnih vozil.

Pri svojih ponovnih brezuspešnih napadih jugovzhodno od Ilmenskega jezera je sovražnik utrpel visoke izgube na ljudeh in na materialu.

Nemški in rumunski lovci ter protiletalsko topništvo so sestrelili samo v južnem delu vzhodne fronte 39 sovjetskih letal. V istem odseku je bilo izgubljenih 6 lastnih aparatov.

V Cirinajki delovanje izvidniških oddelkov.

V Tunisu so nemške in italijanske čete zavzele žilavo branjeno višinsko postojanko. Letalstvo je napadalo sovražnikove kolone, zveze za dovoz iz zaledja ter letalska oporišča. Številna vozila so bila zažgana.

V letalskih bojih so nemški lovci sestrelili 16 sovražnih letal, med njimi tudi nekaj štirimotornih bombnikov. Pogrešamo 4 lastna letala.

Pred francosko Severno Afriko so bojna letala hudo poškodovala dva velika prevozna parnika.

Pri poletih šibkih angleških letalskih sil nad zasedenim zapadnim ozemljem in pri nočnih poletih nad Francijo je sovražnik izgubil pet letal.

Lovci so v južni Angliji obstreljevali železnice in druge za vojno važne cilje.

Aktivnost italijanskega letalstva v bojih ob Donu

Berlin, 29. nov. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so nemška in italijanska bojna letala v osrednjem odseku donske fronte silovito napadla transportni promet sovražnika na železnicah in cestah kakor tudi nekatere kraje, kjer so bile zbrane boljševiške čete, pripravljene za napad. Na železniških napravah nekaterih postaj je bila povzročena huda uničevalna škoda. Razen tega je bilo uničenih in hudo poškodovanih 7 sovjetskih vlakov s četami in strelivom. Bojna letala so na več mestih hudo napadla in prekinila promet sovražnih motoriziranih sil. Pri teh napadih so boljševiki izgubili veliko število motornih vozil.

Toulon je hudo razočaranje za Angloameričane

Zasedba po četah Osi je preprečila njihove načrte, da bi se polastili francoske mornarice

Lizbona, 29. nov. s. Neko sporočilo ameriški agenciji, ki ga je dalo angloameriško poveljništvo v Severni Afriki, obvešča, da so bili šefi francoske pomorske eskadre v Touloni v stalnem stiku z Darlanom, ki je po izdajstvu pripravljal beg francoskih ladij. Za beg je bilo skrbno vse urejeno in ladje so bile pripravljene za odhod v trenutku, ko bi Os intervenirala. Ameriški listi pretakajo krokodilje solze zaradi žalostnega dogodka, ki je nastal po sovraštvu in trmoglavosti skupine ljudi, nahujskanih od Londona in Washingtona. Jasno pa je, da je razlog njih žalovanja v tem, da se jim ni uspelo polastiti se francoskih ladij. Za polastitev teh ladij so Angleži in Američani delali raznovrstne intrige in zločine v zadnjih dveh letih.

Rim, 28 nov. s. Vest o zasedbi Toulona po oboroženih silah Osi, ki ji je sledila potopitev enega dela tamkaj zasidrane francoske mornarice po Francozih samih, je učinkovala kakor bomba v londonskih krogih. Churchillovim listom, ki objavljajo prve komentarje o dogodku in se navidezno veselijo potopitve ladij, češ da bi bile lahko padle v sovražnikove roke, se pozna, da so si zavezniki delali iluzije glede Toulona in glede njegove mornarice tudi potem, ko je bila italijansko-nemška zasedba razširjena na prej nezaseden del Francije. Gotovo je, da so se Angleži in Američani nadejali od nekaterih francoskih admiralov in generalov, da se bodo uprli in se priključili zavezniškemu taboru. Ves ta čas so postavljali v ospredje Darlana v tihi nadi, da bo njemu uspelo doseči, da se mu bo pokoravala francoska mornarica v Toulonu, in sicer tako, da bo dvignila sidra in odplula v Alžir, da bi tam podpirala zavezniške operacije v Sredozemskem morju.

Izguba Toulona pomeni hud udarec za London in Washington. Zaenkrat še ni nobenih oficielnih izjav obeh vlad, toda iz posanja listov se lahko vidi nerazpoloženje v zvezi z dejstvom, da je sedaj Os popolna gospodarica vseh severnih obal Sredozemskega morja, ker je s Toulonom zasedla zadnjo bazo, ki je bila še svobodna.

Da je bil dogodek v Toulonu res hud udarec za zaveznike, kaže tudi dejstvo, da je začel tisk pod vplivom De Gaullea pisati visoko pesem zmage, toda ne zaradi tega, ker so Nemci vkorakali v trdnjavo, temveč zaradi tega, ker se je drama v Toulonu spremenila v težak poraz za Darlana in njegov prestiž pri zaveznikih.

Ponesrečeni angleški bombnik

La Linea, 30 nov. s. Neki angleški dvomotorni bombnik, ki se je dvignil davi z letališča v Gibraltaru, je po nekaj sekundah leta strmoglavil na obalo in zgorel. Zdi se, da je bila ob življenje celotna posadka.

Rossettijeva proslava v Triestu

Trieste, 29. nov. s. Davi je na pobudo občine v gledališču Giuseppe Verdi, ki je bilo okrašeno s trobojnicami in prapori, ob navzočnosti najvišjih zastopnikov oblasti, prefekta, poveljnika armadnega zbora, zveznega tajnika in zastopstev patriotičnih združenj akademik Italije Arturo Farinelli proslavil z ganljivimi besedami stoletnico smrtie tržestinskega pesnika in patriota Domenica Rossettija. Narodne himne, himna sv. Justa in ljudska pesem Rossettijeva so kronale lepo manifestacijo, ki se je pričela in se zaključila s pozdravom Duceju. V zgodovinski posvetovalni dvorani mestne palače je bila nato otvorjena ob navzočnosti zastopnikov oblasti razstava Rossettijevih dragocenih starin. Na spomenik Domenica Rossettija je bil položen venec občine.

Otvoritev italijanske knjigarne v Carigradu

Carigrad, 29. nov. s. Danes je bila ob navzočnosti Kr. generalnega konzula Castruccia, tiskovnega atašeja pri Kr. veleposlaništvu Italije, k je nalašč prispel iz Ankare, tajnika Fašija in številnega zastopstva italijanske zajednice otvorjena nova italijanska knjigarna Obširen lokal v strogem središču mesta z izredno številnimi publikacijami, ki tvorijo obilen dokument italijanske kulture, bo gotovo postal sredstvo za razširjenje italijanskega jezika in kulture.

Polnočnice bodo tudi letos pred zatemnitvijo

Vatikansko mesto, 28. nov. s. Ker se okoliščine niso spremenile, bodo po zadnjih navodilih sv. očeta ostala tudi letos v veljavi posebna navodila o polnočnicah v onih krajih, kjer veljajo predpisi glede zatemnitve. V vseh takih krajih bodo polnočnice lahko v popoldanskih urah, in sicer tako, da bodo končane pred začetkom zatemnitve. Verniki bodo lahko sprejeli obhajilo, če ne bodo uživali jedi štiri ure preje.

Pooblastilo za militarizacijo delavstva v Španiji

Madrid, 29. nov. s. Državni uradni list je objavil dekret, ki pooblašča vlado, da lahko popolnoma ali deloma po potrebi militarizira osebje v civilnih industrijah, čeprav te industrije niso militarizirane. Militarizirano osebje ne bo vpoklicano k vojakom, ko bodo vpoklicani razredi, katerim pripadajo posamezni delavci.

Turško-rumunska trgovinska pogodba

Ankara, 29. nov. s. Podpisana je bila turško-rumunska trgovinska pogodba. Rumunsko delegacijo pričakujejo tudi v Carigradu, kjer se bo pogajala za sklenitev neke pogodbe.

Smrt iranskega državnika

Carigrad, 29. nov. s. Po kratki bolezni je umrl bivši ministrski predsednik Irana Forudži Kan.

Potresna katastrofa v Turčiji

Ankara, 29. nov. s. Močni potresni sunki so nastali v zadnjih dneh v industrijskem področju Balikestija v severno-zapadni Anatoliji. 800 hiš je bilo popolnoma porušeni, nad 200 hudo poškodovanih. Število doslej ugotovljenih smrtnih žrtev znaša 473. Za 200 osebami ni prav nobene sledi.

Raport Visokega komisarja z upravitelji slovenskih šol

Ljubljana, 29. novembra

Predvčerajšnjim ob 11. je Visoki komisar v vladni palači ob navzočnosti šolskega komisarja imel raport z upravitelji slovenskih šol glavnega mesta in pokrajine.

Visoki komisar je podčrtal naloge šole tudi z ozirom na sedanji politični položaj v Pokrajini. Preciziral je potem nujnost, da mora slovenska šola predstavljati elemente sodelovanja in biti zato odločno orientirana v tem smislu v pogledu na fašistično Italijo.

Eksc. Grazioli je nato navedel razne težkoče, ki so nastale zavoljo posebnega položaja ozemlja glede rednejšega funkcioniranja šolskega delovanja in je omenil tudi podporno delavnost v prid gojencev s strani Visokega komisariata, kakor s strani Zveznega poveljstva Italijanske Liktorske Mladine v Ljubljani.

Ob koncu se je spomnil slavno padlih pripadnikov Oboroženih sil in vseh slovenskih žrtev komunističnega barbarstva ter poslal spoštljiv in plamteč pozdrav Veličanstvu Kralju in Cesarju ter Duceju.

Ureditev potniškega prometa

na mestnih tramvajskih progah v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na čl. 3. Kr. odloka-zakona z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na lastno odredbo z dne 28. marca XX št. 60, ki se nanaša na nadzorstvo nad gradnjami in mestno tramvajsko službo v Ljubljani, smatrajoč za potrebno, da se uredi dotok potnikov na mestne tramvaje v Ljubljani ter da se vzporedi s predpisi, ki so veljavni v ostalih pokrajinah Kraljevine

ODREJA

Čl. 1. Vstopanje občinstva v tramvajske vozove je izključno pri zadnjih, izstopanje pa pri sprednjih vratih.

Čl. 2. Pravico do proste vožnje na mestnih tramvajskih progah imajo:

a) funkcionarji javne varnosti, častniki Kraljevih karabinjerjev, agentov javne varnosti, Kr. finančne straže, prostovoljne milice za nacionalno varnost: brez omejitve števila.

b) podčastniki vojske in Kr. karabinjerji; podčastniki in agenti javne varnosti, podčastniki in kaplarji Kr. finančne straže in financarji. Nadrejeni in agenti zbora varnostnih agentov; podčastniki in vojaki prostovoljne milice za narodno varnost z omejitvijo, da smeta skupno samo dva v voz zavzeti stojišče v spredjem delu voza.

c) Uradniki in poduradniki bivše jugoslovenske finančne kontrole, kakor je določeno pod črkama a in b.

Prosta vožnja oficirjev in agentov v civilni obleki je na tramvajskih progah podvržena izkazilu s posebno legitimacijo, iz katere mora izrecno izhajati pravica do proste vožnje.

d) Funkcionarji urada za civilno motorizacijo Visokega komisarijata, dodeljeni nadzorstvu tramvajskega podjetja, z izkazilom službene izkaznice, ki jo izda direktor imenovanega urada.

e) Gasilci, samo kadar so v uniformi.

f) Osebje tramvajskega podjetja, ki ima na podlagi predpisov pravico do proste vožnje.

g) Potniki, ki imajo izkaznico o prosti vožnji, katero izda ravnateljstvo tramvajskega podjetja.

Čl. 3. V veljavi ostane čl. 9. naredbe z dne 28. marca 1942-XX, št. 60 glede prepovedi tramvajskemu podjetju izdajanja brezplačnih izkaznic za prosto vožnjo na vsem ali delnem tramvajskem omrežju brez predhodne pooblastitve Visokega komisarjata.

Prošnje za take nakaznice se morajo izročiti uradu za civilno motorizacijo, ki nadzoruje tramvajsko podjetje.

Čl. 4. Potnik mora zahtevati tramvajski listek ali pa pokazati, ako ima abonentsko izkaznico ali izkaznico za prosto vožnjo v svrho kontrole službenemu osebju.

Čl. 5. Kdor potuje brez listka ali z neveljavnim listkom ali se je sploh skušal izogniti plačanju voznine, se kaznuje z denarno kaznijo 2 lir.

Kdor vstopi v vozeči voz ali iz njega izstopi ali se vozi na vstopnih deskah ali kakorkoli obešen na zunanji strani voza se kaznuje zglobo 5 lir.

Denarna globa se mora takoj plačati, obenem z voznino.

Čl. 6. Službeno osebje mora ustaviti voz in zahtevati, če je potrebno s pomočjo stražnikov odstranitev tistih, ki skušajo potovati proti predpisom.

Čl. 7. Kdor kakorkoli poškoduje voz, se kaznuje z globo do 200 lir ter na povrnitev škode.

Krivec mora ob ugotovitvi prekrška plačati najmanj globo 20 lir.

S plačanjem je prekršek izbrisan in zapisnik o prekršku se ne naredi.

Čl. 8. Vožnja je prepovedana pijanim osebam ali osebam z vidno nagnusnimi boleznimi in osebam, ki zaradi nesnage all nedostojnega oblačila lahko nadlegujejo ali škodujejo ostalim potnikom ter osebam, ki se ne podrede navodilom službenega osebja. Potniki, ki zapuste voz, nimajo pravice do povračila voznine.

Čl. 9. Ta odredba stopi v veljavo 1. decembra 1942-XXI.

Ljubljana, 28. novembra 1942-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

Enotni vojaški vozni listki

Visoki komisar je odredil, da se od 16. decembra 1942-XXI uvede za vožnjo po mestnih tramvajskih progah enoten vozni listek za vojake (podnarednike, korporale, vojake in odgovarjajoče čine) po 0.30 Lir, ki veljajo za eno vožnjo.

Utrinki

Bon za lir . . .

Da, bon za lir 900, ki se izplačajo v teku enega leta po »osvoboditvi« Slovenije...

Tako je poveljnik nekega bataljona partizanskih razbojnikov plačal nekemu kmetu Ljubljanske pokrajine rekviriranega prašiča.

Javnost si ni dovolj na jasnem, kako partizani postopajo kadar kradejo. Če se kmet brani, umore njega in vso njegovo družino, potem pa v svojih propagandnih letakih zvržejo vso krivdo na italijanske vojake. Ako pa se kmet vda s kislim obrazom in dovoli da ga okradejo, mu puste »bon« z mnogimi pečati s podpisom in čačko kolovodje, s katerim mu zajamčijo plačilo ukradenega blaga v roku enega leta po »osvoboditvi« Slovenije.

Kmet seveda izroči tak »bon« najbližji italijanski vojaški posadki, ki vnovči nakaznice pri razbojnikih; pri tem se seveda ne drži točno omenjenega roka. Potrdilo o prejeti vsoti je napram razbojnikom vedno isto: dober italijanski svinec.

V smislu člena . . .

Partizanom je stvar močno stopila v glavo in postali so »zakonodavci«. Z veliko resnostjo izdajajo odredbe, naredbe in zakone, o katerih seveda ne vedo, kdo jih bo upošteval, če ne njihovi pristaši v gozdovih. Morda si mislijo, da bodo ti zakoni veljali tudi za slovensko ljudstvo, kadar bo »osvobojeno«... italijanske pravice.

Kadar ujamejo koga in občutijo zverinski nagon, da ga umore, ni s tem rečeno, da to napravijo takoj in brez pravil. Nikakor. Prečitajo si pri tem na primer člen 2 in 3 naredbe »vlade« za Dolenjsko in ga mirno umore, prepričani, da ravnajo po vesti, kajti njihov zakon je zakon, čeprav je hud...

Tako se je primerilo prečenskemu župniku Janku Komljancu.

Zato pa morilci ne bodo ustreljeni v smislu čl. 2 in 3 naredbe, ki jo je izdala dolenjska »vlada«, marveč po naredbi italijanskih oblasti, ki izvajajo zakone na temelju zakonikov one rimske pravice, ki je dala življenjska pravila vsem narodom sveta, tudi bolj izobraženim, kakor so ljudje, ki se klatijo po slovenskih gozdovih.

Požar v Lazah

Dne 25. t. m. je okoli 22. ure v Lazah, občina Planina, v hiši družine Konstantina Dadamosa zaradi slabo delujočega dimnika nastal požar. Plameni so, razpihani od hudega vetra, našli v podstrešju dovolj gradiva ter so kmalu zajeli vso hišo. Nastopili so takoj prostovoljni gasilci in oddelek vojakov sosedne vojaške posadke, ki so rešili vse pohištvo ter neutrudno delali do zore, da bi omejili požar, ki je ogrožal tudi sosedne hiše. Obrambno delo je močno oviral nedostatek vode.

Gospa Katarina Dadamos, 70 let stara, je bila že v postelji in so jo svojci takoj zbudili. Zaradi strahu pa jo je zadela srčna kap in je čez nekoliko minut izdihnila.

Okrožni komisar cav. Rosin se je v spremstvu političnih tajnikov iz Logatca, Rakeka in Planine slučajno mudil v bližini ter je, opozorjen po sliki požara, takoj hitel na lice mesta. Dal je potrebna navodila, da so spravili pod streho prizadeto družino. Pohvalil je domače gasilce in vrle vojake, ki so se žrtvovali neutrudno vse do prvih ur naslednjega dne.

s silnim tempom in ob prvem polčasu se je zdelo, da bo Bari visoko poražen. Bari pa se je pozneje popravil in začel ofenzivo. Uspelo mu je rezultat znižati. Genovi pa so vendarle ostali obe točki. Juventus je na svojem igrišču premagal milansko Ambrosiano.

V številkah so rezultati tekem v diviziji A naslednji:

Benetke: Torino-Veneziа 3:0 (1:0),
Milano: Milano-Liguria 0:0 (0:0),
Vicenza: Atalanta-Vicenza 3:2 (2:0),
Firence: Fiorentina-Lazio 1:1 (0:1),
Rim: Roma-Bologna 1:1 (0:0),
Genova: Genova-Bari 3:2 (3:0),
Torino: Juventus-Ambrosiana (4:2),
Trieste: Triestina-Livorno 1:1(0:0).

Po IX. kolu in na začetku druge četrtine prvenstva izgleda tabela takole:

Livorno	9	7	2	0	18: 8	16
Torino	9	6	0	3	22: 7	12
Genova	9	5	1	3	26:18	11
Lazio	9	4	2	3	22:19	10
Fiorentina	9	4	2	3	17:15	10
Juventus	9	4	2	3	22:19	10
Roma	8	3	3	2	8:11	9
Milano	9	2	5	2	8:8	9
Bologna	9	3	2	4	13:10	8
Ambrosiana	9	3	2	4	7:10	8
Bari	9	3	2	4	11:15	8
Atalanta	9	4	0	5	11:15	8
Triestina	9	0	7	2	6:9	7
Liguria	8	2	2	4	7:15	6
Venezia	9	1	3	5	7:16	5
Vicenza	9	2	1	6	11:21	5

Napoli — Padova 0:0

V diviziji B je bila najvažnejša tekma v Napoliju. Padova je uspela oditi neporažena. Spezia popušča. Tudi včeraj je na svojem igrišču samo remizirala z rimskim klubom Mater. V ospredje prihaja Pro Patria, ki je porazila Savono.

Tekme so se končale:

v Pizi: Pisa-Pescara 3:1, v Bustu Ars.: Pro Patria-Savona 4:0, v Novari: Novara-Cremonese 4:0, v Alessandrii: Alesandria-Udinese 2:1, v Modeni: Modena-Siena 5:2, v Brescii: Brescia-Palermo 2:1, v Lodiju: Fanfulla-Anconitana 5:1, v La Spezii: Spezia-Mater 1:1 in v Napoliju: Napoli-Padova 0:0.

Stanje v tabeli po IX. kolu: Spezia 14 točk, Pro Patria 13, Napoli in Anconitana 12, Padova in Brescia 11, Pisa, Modena in Alessandria 10, Cremonese 9, Novara in Fanfulla 8 Savona 7, Palermo, Udinese, Mater 6, Siena 5, Pescara 4.

Concordia — Gradjanski 2:1 (2:1)

Privlačnost včerajšnjega V. kola hrvatskega podzveznega prvenstva je bila v Zagrebu tekma med obema tekmecema za prvo mesto Concordio in Gradjanskim. Purgerji se niti do danes niso mogli sprijazniti z realnostjo poraza, ki ga je v prejšnjem prvenstvu prizadejala Concordia mednarodno renomiranemu Gradjanskemu in mu pred nosom pobrala zmago v prvenstvu. Da je Concordia dejansko boljše moštvo, je potrdila znova včerajšnja prvenstvena tekma med obema, ki so jo mladi Concordijaši zasluženo odločili v svojo korist. Na igrišču se je zbralo okoli 7.000 gledalcev.

Rezultat je bil postavljen že v prvem polčasu. Gradjanski je igral zelo lepo, Concordia pa nevarnejše. Vsak njen napad je pomenil za obrambo Gradjanskega (Glaser, Dubac, Brozović) trd oreh. V moštvu Gradjanskega je bil slab zlasti Lehner. Tekma je bila živa in napeta.

Prvi je otvoril rezultat Beda od Concordie. Kmalu za tem je Concordijaš Golob dvignil na 2:0, ko je poslal lepo žogo, ki mu jo je podal Ajbek, v Glaserjevo svetišče. Pred samim koncem polčasa je Antolković od Gradjanskega znižal na 2:1. V drugem polčasu je bila tekma zelo ostra in borbena, vendar ni uspelo nobenemu moštvu spremeniti rezultata. Sodil je Marek.

Zmaga Concordie je kot rečeno zasluženа. Zmagala je mladost! Pred tekmo je bila majhna svečanost. Gradjanski je primerno počastil svojega igralca Milana Antolkovića, ki gra v njegovih vrstah že 10 let.

* * *

Ostale tekme v prvem podzveznem razredu so se končale takole: Hašk-Železničar 4:3, Zet-Redarstveni 0:0, Ličanin-Ferraria 3:2.

Stanje v tabeli: Concordia 8, Gradjanski 8, Ličanin 6, Hašk 4, Železničar 3, Redarstveni 3, Ferraria 2, Zet 2 točki. Concordia in Hašk sta igrala eno tekmo manj.

V Osijeku sta se v prvenstveni tekmi spopadla Gradjanski in Radnik. Zmagal je Gradjanski 2:1 (0:1).

Marinko v Zagrebu

Haškova tabletenis sekcija je nastopila proti tabletenis sekciji sportnega kluba Harambasića. Zmagala je 5:0. Zanimiva je postava Haška: Dolnar, **Marinko** in Čajkovski. Marinko se je torej odselil v Zagreb!

Kdo bo Schmelingov naslednik

O tem smo že večkrat pisali, da se je prijavilo kar 5 kandidatov za novega evropskega prvaka najtežje boksarske kategorije, ko se je Schmeling odpovedal nadaljnjemu nastopanju. Izvršni odbor mednarodne boksarske zveze v Rimu je sedaj objavil prvo odločitev na poti k rešitvi tega vprašanja.

Iz petorice kandidatov je izločil Lazzarija in določil prvi semifinalni tekmi med Belgijcem Sysom in Italijanom Musino ter Nemcem Neuselom in Švedom Tandbergom. Zmagovalca bosta potem odločila med seboj, kam bo pripadel prvenstveni naslov. Obe semifinalni tekmi morata biti opravljeni do 25. januarja 1943, finalna tekma pa do 25. aprila.

Z Gorenjskega

— **Poljedelstvo v kranjskem okrožju.** V zvezi s kmetijsko razstvo v Kranju priobčuje »Karawanken Bote« nekaj podatkov o poljedelstvu v kranjskem okrožju. Letošnja posebno dobra letina je Gorenjski omogočila izvoziti nekaj poljskih pridelkov v Nemčijo. Iz kranjskega okrožja so izvozili 300.000 kg jabolk, 53.000 kg hrušk, 1700 kg češpelj in 952 kg orehov. Krompirja je pridelalo kranjsko okrožje 3.000.000 kg. Vse gorenjsko ozemlje je glede na ugodno podnebje zelo pripravno za sadjarstvo. Zato je bila v Kranju že letos ustanovljena vrtnarska posvetovalnica. Okrožje je razdeljeno v pet sadjarskih okrajev in v vsakem nadzira negovanje sadnega drevja in zatiranje sadnih škodljivcev okrajni drevesni nadzornik. Na področju živinoreje je bil dosežen pomemben napredek. Samo v kranjsko okrožje je bilo uvoženih 400 mladih prašičev.

— **Okrožni vodja v Dovju-Mojstrani.** Včeraj teden je okr. vodja dr. Hochsteiner prvič uradno obiskal krajevno skupino Dovje-Mojstrana. Podravila sta ga vodja krajevne skupine Müller in župan Suppan. Potem se je vršil ogled novozasedenih stanovanj. Na pobudo Kreisleiterja so dobile primerna stanovanja vse družine, ki so se morale doslej stiskati v zasilnih neprimernih stanovanjih. Gre za upravna poslopja, ki so skoraj 10 let stala prazna. Sledilo je zborovanje krajevne skupine, zvečer pa v kino dvorani zborovanje, na katerem je govoril okrožni vodja. Naglašal je zlasti dejstvo, da Nemčija Gorenjske ni vzela pod svoje varstvo zaradi lakote, ki je njeno prebivalstvo ne čuti, temveč edino le v interesu gorenjskega prebivalstva samega.

— **Gostovanje koroškega deželnega gledališča.** Koroško deželno gledališče nastopi jutri svojo letošnjo turnejo po Gorenjskem. V okviru velike kmetijske razstave v Kranju bosta prirejeni dve slavnostni predstavi. Jutri bo vprizorjen Dünenov igrokaz »Uta von Naumburg«, v sredo pa Benatzkega opereta »Zbogom Mimi«.

— **Prva gorenjska poljedelska razstava.** Koroška deželna kmečka zveza je priredila na Gorenjskem prvo veliko kmetijsko razstavo, s katero hoče prikazati posebno važnost gorenjskega kmetijstva. Svečana otvoritev razstave je bila včeraj v Kranju. Otvoril jo je deželni kmečki vodja Huber. V okviru razstave bo več prireditev, tako zborovanje krajevnih kmečkih vodij, županov, učiteljev in vodij krajevnih skupin. Razstava bo zaključena 5. decembra. Prvi del rastave obsega pregled zbiranja podmladka z dvema vzornima kmetijama, kmečko kuhinjo in vzorno shrambo. Središče razstave tvori izbor kmečke stanovanjske kulture Koroške in Gorenjske, ki kaže, da se je tudi na Gorenjskem več stoletij razvijala nemška kultura. Sledi oddelek, kjer so prikazani razni načini in sredstva preprečevanja nezgod. Obsežen prostor zavzema oddelek, ki prikazuje proizvajalno bitko. Na področju tržnega reda so posebno poudarili uspehe gorenjskega poljedelstva. Razstavljeni so tudi poljedelski stroji.

— **Smrtna nesreča.** V karavanškem predoru se je smrtno ponesrečil sin občinskega uradnika iz Kranja Karel Figar. Izogniti se je hotel prihajajočemu vlaku in stekel je na drugi tir v trenutku, ko je prihajal po njem od nasprotne strani vlak, ki ga je do smrti povozil. Ponesrečenca so pokopali v Kranju.

— **Nova rajfajznovka.** V Šenčurju pri Kranju je bila nedavno ustanovljena rajfajznovka kot pravna naslednica »Hranilnice v Šenčurju. Upravni odbor je imel pod predsedstvom predsednika, občinskega komisarja v Šenčurju Franca Padarja oni dan sejo, na kateri je bilo med drugim ugotovljeno, da ima hranilnica dovolj sredstev na razpolago, da bo lahko dajala občanom potrebna posojila. V primerih dokazane potrebe in po možnosti bo hranilnica izplačevala tudi stare vloge.

Iz Hrvatske

— **Mleko pod državno kontrolo.** Hrvatski gospodarski minister je postavil ves promet z mlekom in mlečnimi izdelki pod državno kontrolo. Kontrola je bila poverjena strokovni zvezi za mlekarstvo odnosno njeni poslovni centrali.

— **Zagrebška električna centrala.** Zagrebška električna centrala proizvaja zdaj nad 60 miljonov kwh in ima 1.060 km električnega omrežja. Odjemalcev električnega toka ima nad 75.000. Njeni izdatki v proračunu za tekoče leto znašajo okrog 110 milijonov kun.

— **Socialni učni zavod.** V četrtek je bil v Zagrebu otvorjen učni zavod socialnega zavoda v okviru glavne zveze stanovskih organizacij. To je prvi učni zavod te vrste na Hrvatskem in v njem se bodo poučevale socialne vede. V začetku bodo zavzemala znanstvena predavanja samo dve uri dnevno. Svojo glavno nalogo vidi novi učni zavod v tem, da seznani mlade hrvatske intelektualce s pravimi socialnimi idejami in da v njihovem smislu vpliva na njihovo mišljenje. Poleg socialnih se bodo obravnavala še druga vprašanja, ki so kakorkoli v zvezi s socialnimi.

Z univerze

Sorodniki onih slovenskih visokošolcev, ki so že odšli v Italijo zaradi študija, so naprošeni, da takoj sporoče rektoratu dan, ko so visokošolci odpotovali v Italijo, naslov njihovega stanovanja in univerzo, na katero so se vpisali. **Rektorat univerze.**

Kolektivna pogodba za trgovinske nameščence

je bila z veljavnostjo 1. decembra 1942 podpisana. Plače trgovinskega osebja (trgovinskih pomočnikov in ostalih nameščencev) se zvišajo takole:

a) pri mesečnih prejemkih do 700 lir za 30 odst.,

b) pri mesečnih prejemkih od 701 do 900 lir za 25 odst.,

c) pri mesečnih prejemkih od 901 do 1000 lir za 15 odst.,

d) pri mesečnih prejemkih od 1001 do 2500 lir za 10 odst.,

e) pri mesečnih prejemkih nad 2500 lir za 4 odst.

Osebju s trgovskimi in višjimi funkcijami, omenjenemu pod a) in b), ki nima več kot dve leti zaposlitve, se bodo plače zvišale za 20 odst.

Dne 15. decembra se izplača osebju iz prednjih členov božičnica v iznosu polmesečne plače.

Osebju, za katero ne veljajo določbe § 234 obrtnega zakona, se zviša minimalna mezda 2.16 lir za 30 odst.

Dne 15. decembra se izplača temu osebju šestdnevna božičnica.

Osebje, ki prejema že doslej višje prejemke, obdrži svoje prejemke neokrnjene. Kolektivna pogodba ne velja za uslužbence mesarjev, klobasičarjev, pekov, slaščičarjev in medičarjev.

Sprememba voznega reda

1. decembra t. l. bo vlak št. 709, odhajal iz Ljubljane eno uro prej, to je ob 16.10, ter bo prihajal v Trieste ob 20.25.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Ponedeljek, 30. novembra: Andrej.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ukročena trmoglavka.

Kino Sloga: Ljubezen potrka »samo« trikrat ali Pota ljubezni.

Kino Union: Mačeha.

Kino Moste: Zvezda iz Ria in Nevidne spone.

Razstava slik štirih mladih v Jakopičevem paviljonu, odprta od 10 do 17.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta št. 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Ponedeljek, 30. novembra: zaprto

Torek, 1. decembra ob 16.30: Šestero oseb išče avtorja. Red B.

Sreda, 2. decembra ob 16.30: Gradbenik Solnes. Red Sreda.

Četrtek, 3. decembra ob 16. uri: Hamlet. Red A.

OPERA

Ponedeljek, 30. novembra: zaprto.

Torek, 1. decembra: zaprto.

V prvem tednu decembra bo premiera J. Massenetove opere v treh dejanjih (sedmih slikah): **»Thais«.** Libreto je posnet po romanu Anatola France-a, napravil ga je L. Gallet. Dejanje predstavlja spokoritev Aleksandrinske hetere Thais, ki jo spreobrne puščavnik Atanael.

NEDELJSKI SPORT

Po nogometnih igriščih v Italiji in na Hrvatskem

Neobičajni rekord Triestine: v devetih tekmah sedem remijev — Stanje po prvi četrtini prvenstva — Concordia je boljša od Gradjanskega

Ljubljana, 30. novembra

Včerajšnja nedelja je minila v Ljubljani brez sportnih prireditev. Mraz je pregnal nogometaše z zelenih igrišč in jih prisilil, da so odložili svoje obračune, ki so jih imeli že v načrtu, na toplejše pomladanske nedelje. Tabletenisti so počivali. To se pravi, za javnost. Za zaprtimi vrati pa so se gotovo pripravljali za prihodnjo nedeljo, ko bo pri Mikliču najpomembnejša letošnjih tableteniških prireditev, namreč ljubljansko tableteniško prvenstvo.

Drugod je tudi včerajšnja nedelja po običaju prinesla vrsto prvenstveno nogometnih sportnih tekem. V Italiji, na Hrvatskem, v Nemčiji, Franciji itd. se je nogometno prvenstvo pomaknilo za eno kolo naprej. Razen nogometnih je bilo na sporedu še nekaj drugih tekmovanj. O teh bomo poročali kasneje, ko bomo dobili v roke pisane vire. Danes se v glavnem omejujemo na italijansko in hrvatsko nogometno prvenstvo.

Triestina — Livorno 1:1 (0:0)

Italijansko nogometno prvenstvo je prestopilo že v drugo četrtino. Na vrsti je bilo včeraj IX. kolo, ki ni prineslo velikih presenečenj. Vodeči Livorno, ki je nastopil v Triestu, je odnesel Triestini pol izkupička in se tako še vedno ponaša kot edino neporaženo moštvo v diviziji A. Svojevrsten rekord pripada Triestini. Gotovo bi morali prebrskati mnogo zaprašenih arhivov, da bi našli podoben primer. Kakor njeni drugi tekmeci, je Triestina včeraj odigrala deveto tekmo v okviru letošnjega prvenstva. Izgubila je dve, sedem pa se je končalo neodločeno. Sedem skoro zapovrstnih remijev proti partnerjem najrazličnejših moči, na domačem in na tujih igriščih, je vsekakor zelo neobičajen rezultat. Težko je reči, ali je častno ali porazen. Za položaj Triestine in njeno bodočnost je vsekakor nevaren, kar kaže tudi tabela.

Torino je včeraj nastopil v Benetkah in zopet sigurno zmagal. Po nepričakovanem porazu prejšnje nedelje, pri katerem so imele nedvomno velik delež tudi izvensportne okolnosti, se je moštvo zopet znašlo in zaigralo v sigurnem stilu. Milano, ki je prejšnjo nedeljo napravil v Torinu nepričakovan udarec, doma ni zmogel Ligurie. Tekma se je končala brez zgoditka. Atalanta je šla v Vicenzo in s tesnim rezultatom odnesla obe točki. Vicenza se je zavedla nevarnosti, ko je bilo že prepozno. Lazio in Fiorentina sta se v Firencah ločila z delitvijo točk. Enako tudi Roma in Bologna v Rimu. Genova je doma začela

Ženska ostane ženska

Ko je moja žena jeseni kupila nekaj mlinu na veter podobnega, češ da je to nov klobuk, sem ji navzlic vsem protestom dal denar zanj. Svečano mi je prisegla, da je to zadnji klobuk, ki ga je še kupila, ker ga bo vsako leto brez posebnih težav predelala tako, da bo kakor nov.

Po dolgem oklevanju sem se sprijaznil celo s tem, da ga bo nosila.

Na glavi ga je pa imela samo trikrat. Četrtega dne se je pojavila z ruto, zavezano na glavi tako, kakor jo nosi naša mlekarica Špela.

— Kaj je pa s tvojim klobukom, za božjo voljo? — sem vprašal presenečeno. — Kaj si ga izgubila? Ali pa te boli glava?

— Ne, dragec moj, — je odgovorila hladnokrvno, — to je samo nedolžno, prijetno presenečenje zate. Moraš namreč vedeti, da so zdaj rute v modi. To je zelo praktično, ne zahteva preveč pozornosti, glavo pa prav dobro varuje vetra. Glavno pa je, da mi v bodoče ne bo več treba kupovati klobukov. Pomisli, koliko boš pri tem prihranil.

Bil sem razočaran in vesel obenem. Odkrito rečeno, mislil sem, da so rute vsaj za spoznanje cenejše, toda vrag naj jih vzame. Glavno je, da bo končno vendar enkrat mir v hiši, kajti naša mlekarica nosi ruto, dokler se ji ne raztrga in tako bo seveda tudi z ruto moje žene.

Toda mir v hiši ni trajal dolgo.

S prvim snegom je izginila ruta in namesto nje se je pojavila na glave moje žene ogromna rdeča kapa, kakršne nosijo pritlikavci in druga nadnaravna bitja.

— Oprosti, toda to je že od sile! — sem dejal odločno. — Komaj nekaj dni je tega, ko si mi za žive in mrtve zatrjevala, da ne boš več zapravljala denarja za razne modne prismodarije, a namesto tega si si poveznila na glavo to čudovišče, ki se mu ves svet smeje...

To pot je moja žena zaplakala.

— Saj sem vedela, da si brez srca, — je zaihtela krčevito. — Vedno si mislil samo na svoje zadovoljstvo in ugodje, za moje križe in težave se pa nisi nikoli zmenil.

— Toda, dušica...

— Pusti me pri miru! — se je jela razburjati. — Vedi, da govorim zdaj zadnjič s teboj. Zahtevala bom ločitev zakona, kajti s takim človekom, kakor si ti, bi ne mogla živeti niti najpotrpežljivejša žena.

— Čuj vendar, saj sem samo...

— Ničesar nočem slišati! — je nadaljevala razdraženo. — Vem samo to, da so ti moje skrbi in težave deveta briga. Jaz, ubožica, se moram oblačiti vsaj malo po modi, ker bi ti sicer ljudje očitali, da imaš starokopitno, neizobraženo ženo, ti mi pa brez najmanjše hvaležnosti še očitaš nekaj, kar pomeni zame največjo krivico...

— Saj vendar veš, dušica, — sem začel jecljati, — da bi storil zate vse, samo ne jezi se nikar... Saj veš, da prihajam iz pisarne nervozen in utrujen, pa postanem neznosen. Oprostiti mi moraš to. Upam, da mi boš oprostila.

Otrla si je solze in se mi nasmehnila:

— Oh, drgace, vedela sem, da si ti najboljši mož na svetu. Priznaj, da mi ta kapa imenitno pristoja... Ah vidim na tvojem obrazu, da ti je všeč. Sicer pa, prav praviš, to je samo modna prismodarija, ki bo čez nekaj dni izginila. Potem boš pa še bolj zadovoljen, ker bom zopet nosila klobuke kakor prej...

Po kratkem razmišljanju:

— Ah, da ne pozabim, dragec, v neki izložbi v mestu so razstavljeni pomladni modeli. Molči, saj vem, kaj hočeš reči. Toda opozarjam te v tvojem lastnem interesu, da mi moraš čimprej kupiti to pomladno novost, ker se bo gotovo podražila, čim nastane lepo vreme. A zdaj je prilika, da dobim klobuk najnovejše mode malone zastonj. Sicer pa, žena mora biti varčna...

Uredba o odsvojitvi ali posestni spremembi avtomobilskih vozil

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, z ozirom na čl. 3. Kr. z. d. z dne 3. maja 1941-XIX.,

z ozirom na lastno odredbo z dne 1. oktobra 1941-XIX., št. 119., tičočo se ustanovitve Javnega avtomobilskega registra Ljubljanske pokrajine,

smatrajoč ukrepe za potrebne in nujne, **odreja:**

Čl. 1. Prodaja in sprememba posesti na kakršen koli naslov z napisno tablico opremljenih in matrikuliranih avtomobilskih vozil v Ljubljanski pokrajini sta dovoljeni samo v korist oseb, ki bivajo v Ljubljanski pokrajini, ali ustanov, ki imajo svoj sedež v Pokrajini sami.

Čl. 2. Visoki komisar bo mogel v izjemnih primerih in po motivirani izjavi Urada za civilno motorizacijo z lastno odločitvijo avtorizirati prodajo, oziroma prenos posesti tudi izven primerov, ki jih predvideva prejšnji člen.

Čl. 3. Akti prodaje ali prenosa posesti, ki so v tej stvari izvršeni v nasprotju z odredbami prejšnjih členov, so neveljavni.

Urad za civilno motorizacijo pri Visokem komisariatu in Javni avtomobilski register Ljubljanske pokrajine ne bosta mogla pripustiti v izvršitev aktov prodaje ali prenosa posesti v korist oseb ali ustanov, ki niso v posest[illegible] rekvizitov, o katerih govori člen 1. te [illegible]be, in avtorizacijskega dekreta, ki ga predvideva prejšnji člen. Dekret sam se mora priključiti aktom, ki jih hrani Urad za motorizacijo pri Visokem komisariatu.

Čl. 4. Ta odredba stopi v veljavo z dnem svoje objave v Službenem listu Ljubljanske pokrajine.

Ljubljana, 28. novembra 1942-XXI.

Visoki komisar EMILIO GRAZIOLI

Dodatni deleži racioniranih živil

za mladino do 18. leta — Povečanje dodatnega deleža kruha delavcem

Začenši s 1. decembrom je v zvezi z novimi ministrskimi odredbami določeno:

I.: da bodo v veljavi v Ljubljanski pokrajini razen osnovnega deleža še sledeči podatki:

a) **za otroke do 3. leta:** mesečno 500 gr. testenin, 500 gr. riža, 500 gr. sladkorja;

b) **za otroke od 3. do 9. leta:** mesečno 100 gr. sladkorja;

c) **za mladino od 9. do 18. leta:** mesečno 100 gr. sladkorja ter dnevno 50 gr. kruha ali 42.5 pšenič. moke ali 75 gr. koruzne moke.

Navedene dodatke bodo prejemali upravičenci s posebno dodatno nakaznico »GM«, ki bo imela na desnem robu za otroke do 3. leta črko »a«, za otroke od 3. do 9. leta črko »b« in za mladino od 9. do 18. leta črko »c«.

Občinski preskrbovalni uradi naj vpoštevajo nove dodatke že pri naročilu nakaznic za mesec december in naj sporoče število upravičencev posameznih grup a), b) in c).

II.: da se poveča dodatni obrok kruha **delavcem** dnevno za 50 gr. kruha ali 42.5 gr. pšenične moke ali 75 gr. koruzne moke, tako, da bodo prejemali dnevno **ročni delavci** 150 gr. kruha **težki delavci** 250 gr. kruha in **najtežji delavci** 350 gr. kruha.

Dodatek bodo prejemali upravičenci z dodatno nakaznico SDI, na katere odrezkih bo z rdečo barvo natisnjeno »150« gr.

DNEVNE VESTI

— **Blaženstvo 29 kitajskih mučencev.** V prestolni dvorani v Vatikanu se je sestala v navzočnosti papeža Pija XII. glavna obredna kongregacija. Zbrani kardinali, prelati in svetovalci omenjene kongregacije so razpravljali o mučeništvu skupine žrtev, ki so padle zaradi kitajske protikrščanske mržnje. Gre za 29 oseb, med katerimi so trije italijanski škofje in sicer mons. Gregorij Grassi, mons. Franc Feggella in mons. Anton Fantonati. Vsi trije so pripadali redu minoritov in so bili ubiti na Kitajskem leta 1900. Prvotno je obsegala zadeva beatifikacije 2418 oseb, ki so bile pobite med l. 1875 do 1904. Toda ker ni bilo mogoče zbrati potrebnega dokaznega grdiva, ki naj izpriča njihovo mučeništvo zaradi verskega sovraštva, je bilo njihovo število znižano na 29. Razen omenjenih treh škofov je med njimi še pet misijonarjev frančiškanov, sedem sester frančiškank, misijonark Marijinega reda, nadalje pet frančiškanov domačinov, pet bogoslovcev domačinov in štirje verniki domačini. Med temi 29 mučeniki je osem Italijanov, štirje Francozi, eden Alzačan, en Nizozemec, en Belgijec ter 14 Kitajcev. Proces za beatifikacijo se je pričel pri kitajskih apostolskih vikarijatih 10. decembra 1926. Poročevalec za to zadevo je kardinalski dekan Granito di Belmonte.

— **Smrt slavnega orgelskega mojstra.** V Cremi je umrl slavni orgelski mojster Ivan Tamburini. Bil je med najznamenitejšimi svetovnimi orgelskimi umetniki ter orgelskimi izdelovalci. Dovršenost v izdelovanju tega instrumenta najvišje glasbene in godbene dostojanstvenosti je razvil do čudovitega viška. Po njem zgrajene in zasnovane orgle najdemo na korih najbolj znanih katedral.

— **Štiri nova delovna središča.** Iz Neaplja poročajo: Prefekt, Zvezni tajnik in župan so v spremstvu dirigentov GILa otvorili tri delovna središča. Prvo je industrijsko, drugo je poljedelsko, tretje obrtniško. Svoje ime nosijo po imejiteljih zlate svetinje Maglianiju, Baracci in Plataniji. Zatem so se podali predstavniki v Caserto, kjer je bilo otvorjeno četrto delovno središče za poljedelsko industrijsko delo. To delovno središče je poimenovano po imejitelju zlate svetinje Ferrariju. Ta nova štiri delovna središča bodo lahko sprejela 1350 dečkov in deklic. Pri sprejemu imajo prednost vojne sirote, nadalje sinovi bojevnikov ter otroci brez moralne zaščite. Vsi ti bodo napoteni na delo v delavnicah in na poljih.

— **Pokrajinske komisije za urejevanje pridobivanje mleka.** Minister za poljedelstvo in gozdove je odredil, da se ustanovijo v pokrajinah na področju stare Italije posebne komisije za urejevanje in nadzorstvo nad pridobivanjem mleka. V teh komisijah bodo direktor prehranjevalne sekcije, šef pokrajinskega poljdelskega inšpektorata, direktorji pokrajinskih zvez poljedelcev, industrijcev ter trgovcev, predstavnik pokrajinskega živinorejskega urada, pokrajinski tajnik zadružnega zavoda. Omenjene komisije se bodo sestajale vsaj enkrat mesečno, da proučijo podrobna vprašanja glede urejevanja pridobivanja mleka in glede raznih mlečnih izdelkov. Komisije bodo predložile svoje sklepe predsedniku pokrajinske prehranjevalne sekcije, ki bo o vsakem primeru poročal pristojnemu ministrstvu.

— **Pridelek južnega sadja.** Gospodarsko finančni dopolnilni vestnik agencije »Agit« poroča: Pomemben prispevek k avtonomiji glede ljudske prehrane nudi v zimski dobi pridelek južnega sadja, predvsem pomaranč in mandarinov, ki so zelo hranilne vrednosti. Pridelek južnega sadja, ki ima svoje glavno torišče na Siciliji in v Kalabriji, se je povečal v zadnjih letih na sedem do osem milijonov m. stotov in sicer na tri milijone m. stotov pomaranč, pol milijona m. stotov mandarinov ter na tri in pol milijone m. stotov limon. Ves ta pridelek je prvenstveno namenjen prehrani. Razen tega je treba še upoštevati pridelek drugih vrst juženga sadja, ki se uporablja pri proizvajanju likerjev, esenc in raznih hranilnih konzerv. Samo pridelek južnega sadja v Siciliji izkazuje pet in pol milijonov m. stotov, od teh pridela dva milijona na pomaranče, nad tri milijone pa na limone. Ostali pridelek se nanaša na Kalabrijo, kjer slovi predvsem gojitev bergamotovca, ki je omogočil sijajen razvoj esenčne industrije.

— **Padel z višine 30 metrov in odnesel zdravo kožo.** 38-letni kamenar Alojz Guarienti iz Cime pri Comu je delal v kamnolomu in je bil pravkar zaposlen na ozkem prehodu skale, ki je molela v višino 30 metrov. S pomočjo takozvane »prašičje noge« je hotel premakniti veliko skalo. Toda pri tem se je zgodilo, da je Guarenti ob pretisku skale izgubil ravnotežje. Strmoglavil je v globino 30 metrov in priletel na tla na noge. Ostal je živ, le lažje poškodbe so ga opomnile, da bi se nezgoda lahko povsem drugače končala. Guarienti se je odločil za nov poklic, postal je ribiški čuvaj.

— **Ob 90-letnici trije novi zobje.** Nenavaden primer igre, ki si jo dovoli priroda od časa do časa, nudi 90-letna gospa Doroteja Pinkern iz Amsterdama. Te dni je praznovala svojo 90letnico, te dni pa je bil pozvan k njej zobni specialist prof. Martin Swedka, ki je dognal, da so zrasli gospe Pinkernovi trije novi zobje. 90letnica zatrjuje, da ji trije novi zobje odlično služijo pri žvečenju. Dr. Swedka je ugotovil, da gre za sporadičen pojav, ker ni nobenih znakov, po katerih bi bilo soditi, da ji bodo zrasli še drugi zobje. Za ta pojav se zanimajo zobni zdravniki in specialisti iz vsega nizozemskega področja.

— **Pojasnilo glede desne noge na spomeniku papeža Pija XI.** V Desiu je spomenik papežu Piju XI. Te dni si je skupina izletnikov ogledovala spomenik, ko je nekdo iz skupine vzkliknil, da manjka pri spomeniku desna noga. Ljudje so kriknili, vzklika se je pridružil še klic, da je bila desna noga sveta s papeževega spomenika iz brona. Po vsem Desiu je šel ta klic. Toda zadeva je bila kmalu pojasnjena, ko se je izvedelo, da na kipu desne noge sploh nikdar ni bilo. Spomenik je bil tako zasnovan predvsem iz dveh razlogov. Prvi razlog je v tem, ker je imel papež Pij XI. navado, da je postavljal desno nogo za levo. Drugi vzrok pa je iskati v namenu kiparja Dreslerja, ki je hotel s tem podčrtati staro tradicijo poljuba na papeževo nogo, kar je s takšno držo Pija XI. značilno prikazano.

— **Prva razstava v umetnostni galeriji Treh Venezij.** V starinski palači ex-Casale v Padovi je bila otvorjena ra sedežu revije »Tri Venezije« prva razstava beneške pokrajine. S to prvo razstavo pričenja umetno tna galerija Treh Venezij s svojim delovanjem.

— **Miljardo drahem vredna numizmatična zbirka ukradena.** Bogatašu Vintgasu v Atenah je bila ukradena dragocena numizmatična zbirka, vredna nad miljardo drahem. Ta zbirka je vsebovala med drugim 70 zlatih kovancev iz dobe imperatorja Konstantina, razen tega še 700 srebrnih kovancev iz najrazličnejših pokrajin in obdobij.

u— **A. Žužek: Hranoslovje** je naslov novi lepi knjigi, ki je pravkar izšla pri Pokrajinski šolski založbi v Ljubljani in se dobi po vseh knjigarnah za ceno 22 lir. Strokovno oceno o knjigi bomo še priobčili.

— **Nov grob.** Preminula je po težki in zavratni bolezni gospa **Žagar** Ivanka, rojena Avbelj, v starosti 50 let, soproga upokojenega rudarja. Na zadnji pot jo bomo spremili jutri, dne 1. XII. ob pol 3. iz kapelice sv. Janeza na Žalah na pokopališče k sv. Križu. Zapušča dve še nepreskrbljeni hčerki. Kot dobro in skrbno mamico jo bomo ohranili v nepozabnem spominu. Žalujoči mož Martin in hčerki Slavka in Marija.

— **Indijanski četvorčki.** Italijanski misijonar, ki deluje v argentinski Pampi, sporoča veliko pozornost in začudenje, ki je nastalo med indijanskim ljudstvom ob rojstvu četvorčkov v kraju Alburcherque. Indijanska mati je rodila zdrave četvorčke in sicer dva sinčka in dve hčerkici. Vsi četvorčki kažejo vse telesne značilnosti indijanskih novorojenčkov. Indijanci, ki še niso doživeli sličnega poroda, so priredili ob tem dogodku veliko narodno slavnost, ki so se je udeležili indijanski poglavarji vseh bližnjih ter sosednih indijanskih plemen.

PO ZDRAVNIŠKEM PREGLEDU

— Gospod doktor, sam ne vem, kako bi vam izrazil svojo hvaležnost.
— Zadostuje mi petdeset lir.
— Saj niti teh nimam.

UGODNA PRILIKA

Šef: — Hotel sem vas nekaj vprašati, pa se ne morem spomniti, kaj je bilo

Knjigovodja: — Morda ste me pa hoteli vprašati, če bi želel, da mi zvišate plačo.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih v kinu Matici in Unionu: ob ½16. in ½18. uri; v Slogi neprekinjeno od 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v kinu Union ob 10.30, v kinu Matici in Slogi ob 10., v vseh treh ob ½14., ½16. in ½18. uri

KINO SLOGA TELEF. 27-30
Film za zaljubljene, film za vas:
Ljubezen potrka »samo« trikrat ali
Pota ljubezni
Fredrick March, Virginia Bruce, Patsy Kelly in Nancy Carroll

KINO UNION TELEF. 22-21
Slučaj reši ubogo dekle pred nesrečnim, vsiljenim zakonom
Mačeha
V glavnih vlogah: Jean Parker, Marjorie Main i. t. d.

KINO MATICA TELEF. 22-41
Ljubki demonček — Lillia Silvi v pikantni veseloigri najmodernejšega okusa
Ukročena trmoglavka
Odlični igralci: Amedeo Nazzari, Paolo Stoppa, Lauro Gazzolo Alida Valli — Carlo Ninchi

IZ LJUBLJANE

—lj **Mraz je malo popustil.** Na srečo ni snega, sicer bi nas v zadnjih dneh mnogo bolj zeblo. Mraz bi se stopnjeval in v petek, ko je znašala minimalna temperatura —7.2°, bi najbrž živo srebro zlezlo izpod —10°, če bi že ležal sneg. Doslej je bil mraz znosen. Vreme je suho, zdravo, kakršno ob tem času najbolj prija tudi bolehnim, ne le zdravim ljudem. Zadovoljni bi lahko bili, če bi takšno vreme trajalo vsaj še nekaj tednov tudi decembra. Včeraj zjutraj je bilo malo mrzleje kakor v soboto zjutraj, minimalna temperatura je znašala —5.6°. Včeraj je ostalo ves dan precej hladno, tako da je maksimalna temperatura znašala le 0.4. Ponoči je bilo oblačno in davi ni bilo tako mrzlo kakor včeraj zjutraj; minimalna temperatura je znašala —3°. Zračni tlak je približno na isti višini kakor je bil v soboto zjutraj.

—lj **Tiho prihaja Miklavž...** Začel se je Miklavžev teden, ki vselej mnogo pomeni v Ljubljani. V nedeljo bo že konec »Miklavževe sezone«, zato bi zdaj Miklavž že moral začeti polniti svoj koš, da bo opravil svoje tako potrebno delo o pravem času. Prihaja tiho, diskretno. Opazili smo, da so mu tu pa tam namignili v izložbah, kaj naj kupuje, a nikakor ne vsiljivo, brez tistega kričečega dekorja, ki nas je včasih spominjal na sam pekel. Najprej so se prilagodile času izložbe knjigarn. Menda bo Miklavž letos najbolj kupoval v knjigarnah, kar smemo soditi že po dosedanji kupčiji. Vendar doslej ni bilo še nikjer izredno živahne kupčije. Letos Miklavž ne bo pogrešal svojega tradicionalnega sejma, ker se bo lahko založil drugje, če bo že polnji koš še s čim drugim, ne le s šibami.

—lj **Trgovcem in pehem** sporoča mestni preskrbovalni urad, da bo odrezke novembrskih živilskih nakaznic za moko, riž in testenine sprejemal v torek 1. decembra t. l. od trgovcev z začetnimi črkami A do J, v sredo 2. decembra od trgovcev z začetnicami K in L, v četrtek 3. decembra od trgovcev z začetnicami M do O, v petek 4. decembra od trgovcev z začetnicami P do S, v soboto 5. decembra od trgovcev z začetnicami Š do Ž in v ponedeljek 7. decembra t. l. od vseh pekov. Vse navedene opozarjamo, da bo urad te dni sprejemal le odrezke, ne bo pa delil nikakih nakazil. Odrezki morajo biti urejeni in zadostno un čeni. Obenem z odrezki je treba predložiti tudi seznam odrezkov in sicer v treh izvodih, torej 1 izvod več kot doslej. Zadevni seznami morjo biti opremljeni z žigom in podpisom.

V TAVČARJEVI ULICI Vam nudi trgovina **»Ciciban«** pestro izbiro igrač in daril. — Na ogled Vas vljudno vabi
A. ENGELMAN

—lj **III. simfenični koncert letošnje sezone,** ki je bil določen za ponedeljek, dne 4. dec. ob 18. uri v unionski dvorani, se bo vršil v ponedeljek 7. decembra, na kar prav posebno opozarjamo. Vstopnice so danes že v predprodaji, cene od 16.— do 6.— Lir. Radi večjih izdatkov, ki jih imamo pri tem koncertu z prevozom instrumenta in dobavo orkestralnega materiala, je cena posameznim sedežem zvišana za 1.— liro in občinstvo prosimo, da to vpošteva. Povišek so zahtevali le zgolj izredni izdatki tehničnega značaja, ki so združeni s tem koncertom.

u— **Propustnice za kmetovalce.** V zvezi z notico, ki je bila objavljena v časopisju dne 18. t. m. opozarja Združenje kmetovalcev ponovno vse one kmete, ki bodo še nadalje potrebovali propustnice v svrho obdelave polja in dela v gozdu, da se prijavijo v pisarni Združenja v ponedeljek in torek t. j. 30. XI. in 1. XII. t. l. Vse prijavljene bo Združenje uvrstilo v posebne sezname in jih poslalo v potrditev pristojnim oblastvom. Po tem roku se prijave na bodo več sprejemale. Kdor bo zakasnil, bo moral sam iskati možnost, da dobi propustnico. S seboj naj vsak prinese stare propustnice in potrdilo Gospodarskega urada.

u— **Dijaki, stečite s papirjem!** Zato kupujte zvezke v knjigarni Tiskovne zadruge. Tam dobite tudi nov **dijaški koledarček.**

u— **Darujte otrokom za Miklavža** slikanice ali pripovedne knjige, ki jih ima v veliki izbiri v zalogi knjigarna Tiskovne zadruge, Šelenburgova ul. 3.

—lj **Odrezke živilskih nakaznic za sladkor, maščobe, milo in krompir** za mesec november bo mestni preskrbovalni urad od trgovcev sprejemal tako, da pridejo v torek 1. decembra na vrsto trgovci z začetnicami Š do Ž, v sredo 2. decembra trgovci z začetnicami P do S, v četrtek 3. decembra trgovci z začetnicami M do O, v petek 4. decembra trgovci z začetnicami K do L, v soboto 5. decembra trgovci z začetnicami G do J in v ponedeljek 7. decembra trgovci z začetnicami A do F. Ker upravičenci še niso mogli dobiti sira za mesec november pri svojih trgovcih, bodo trgovci oddal odrezke (črke A in B) za sir za november obenem z odrezki za mesec december, kadar bo to objavljeno.

Gospodje, pozor!
KLOBUČARNA „PAJK“
vam strokovno očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Na zalogi novi. Lastna delavnica. — Se priporoča
RUDOLF PAJK — Sv. Petra cesta 38
in MIKLOŠIČEVA CESTA 12

Črtalo iz delovanja naših književnic

Ruža Lucija Petelin

Gospa Minka Govekarjeva je leta 1916. ob priliki obstoja Splošnega ženskega društva izdala z mnogimi sotrudnicami knjigo »Slovenska žena« v kateri jo prikazuje iz davne preteklosti, čez vse dobe, dokler se ne ustavi ob letu 1848., ko se je pojavila prva žena ob lednah literarnega polja. V knjigi je od tega leta dalje do 1926. omenjeno delo vseh književnic, ki so se udejstvovale v literaturi. Po tem času so se pojavile nove mlajše moči in o teh bi rada napisala v zvezo in prikaz tukov in obrazov sodobnih književnic, pa tudi tistih, ki so razširile svoje dotakratno delovanje. Izmed mlajših spada v prvo vrsto žena, katere literarno delovanje je znano, toda še ne tako obširno, kakor bi bilo želeti.

Učiteljica *Ruža Lucija Petelin* je dobila l. 1940. enoletni dopust da kot izredna slušateljica študira režijo dramske šole v Zagrebu.

Prvo dramo »Ljerka« je napisala, ko ji še ni bilo 20 let (1925).

Leta 1931 je bila v ljubljanskem opernem gledališču krstna predstava njene mladinske igre »Zarom«. Igra je dosegla pri mladi publiki in kritiki popoln uspeh. Glavno vlogo je igral Mitja Gorec, delo je režiral prof. Osip Šest, predstava pa se je vršila pod pokroviteljstvom TKD »Atene«.

Od 1937. do 1940 torej v treh letih, je prevedla za ljubljansko opero pet libretov, in sicer »Ero z onega sveta« iz hrvaščine, »Tosco«, »Giacondo« in »Ljubavni napoj« iz italijanščine ter »Tannhäuser« iz nemščine. Napisala je poleg navedenih prevodov tri originalna dramska dela, med temi nagrajeno dramo »Prva kruna« v hrvaščini.

Za to dramo iz dobe hrvatskega kralja Tomislava je proučevala zgodovino dva meseca, preden je začela pisati delo je nato spisala v enem mesecu. Ocenjevalna komisija, v kateri sta bila intendant hrvatskega narodnega kazališta dr. Freudenreich in ravnatelj drame dr Batušić, je pohvalila posebno psihološko odlično podan prehod iz poganstva v krščanstvo.

V dobi učiteljevanja se je vedno rada posvečala režiji dramskih del na podeželskih odrih. Največje delo, ki ga je zrežirala, je bila drama Milana Begović »Božji človek«, sama pa je igrala glavno vlogo Mare.

Mladinsko igro »Rajamaj« je določno ocenilo več gledaliških strokovnjakov. Na podeželskih odrih pa so večkrat igrali »Zaromil«, »Janko in Metka« v njeni dramatizaciji ter veseloigro »Perpetuum mobile«.

Posebna veja njenih dramskih del so operni libreti, ki se jim posveča z vso ljubeznijo. Prvi, ki jo je nagovarjal za udejstvovanje v tej panogi literarnega dela, je bil Emil Adamič, kar je tudi čitati v knjigi »Emil Adamič«, ki je njegovemu delu in življenju posvečena. Sestavil jo je A. Mahkota, izšla je v Učiteljski tiskarni.

Prvo njeno pesem je priobčil Srečko Kosovel, ko je bil urednik dijaške revije. V pesmi je opevala lepoto morja sinje ravnine, ob soncu in mesečini in grozoto šumenja valov ob viharju, ki besni čez cesto, ko vodi v široki svet.

Opomba uredništva se je glasila: »Še kaj, še mnogo!«

Teh bodrilnih besed ni nikoli pozabila, v najtežjih trenutkih so ji zazvenele in ji dajali moči in poguma na potu navzgor in naprej.

Od leta 1925. so prinašali njene pesmi, črtice in pedagoške članke naslednji listi: Ženski svet, mariborska »Piramida na obzorja, Popotnik, Zbornik 39, Razori, Naš rod in Jutro.

Ob svojem študijskem dopustu je dokazala, da se je z vso vnemo in ljubeznijo okleniła dela in peresa. V najtesnejše vrstice sem zožila literarno delovanje te književnice, ki je osredotočila svojo izredno nadarjenost vprav za gledališki oder, poleg poezije, proze in pedagoških razprav. V tem udejstvovanju v naši ženski literaturi je R. L. Petelinova edina in edinstvena.

Učiteljici-književnici ge. Ruži Luciji Petelinovi želimo na nadaljnji poti navzor — najlepših uspehov. *Mara Tavčarjeva.*

Iz pokrajine Trieste

— **Junaška smrt sina Trieste.** Na afriškem nebu je padel in žrtvoval svoje mlado življenje marešialo pilot Ecij Varisco, hrabri sin Trieste. Pokojnik je bil izvrsten letalec in sportnik. Trjestinski sportni krogi zelo žalujejo za odličnim sportnikom.

— **Italijansko nemška knjižnica v Trjestu.** V svrho poglobitve delovanja na področju Italijansko nemškega združenja je sklenil prefektovni komisar omenjenega združenja, da se ustanovi posebna italjansko nemška knjižnica v Trjestu. Ta knjižnica bo postopno izpopolnjevana z deli italjanskega izvora, ki so prevedena v italijanščino. Večina italijanskih založnikov je že obljubila, da se bodo odzvali povabilu za preskrbo vseh onih nemških knjig, ki so bile prevedene v italijanščino.

— **Venezijska gledališka skupina v Verdijevem gledališču.** Sedaj gostuje v trjestinskem Verdijevem gledališču gledališka družina iz Venezije, ki je otvorila vrsto svojih predstav s Tettonijevo komedijo »Balkoni nad Velikim kanalom«. Omenjeno skupino vodi Carlo Michelizi, prva igralka je Ana Carena. Dne 2. decembra pa bo prva predstava dramske skupine, ki jo vodi Hanibal Betrone.

— **Četrti komorni večer** v novi trjestinski glasbeni sezoni je napovedan za ponedeljek 30. novembra v družabni dvorani Verdijevega gledališča. Sodelujeta trjestinski umetnici odlična pianistka Lilija Caraian ter izvrstna sopranistka Marjeta Voltolina.

— **Mornar rešil mladenko.** Gospodična L. V. je hotela na tramvajskem postajališču v ulici Battisti v Trjestu stopiti na tramvaj proge št. 9, ko se je tramvaj premaknil naprej. Mladenka se je z desnico držala tramvajskih vrat, obe nogi pa sta udarjali ob uličnj tlak. Bila je nevarnost, da ne bi prišla pod tramvajsko kolesje. V tem hipu pa je priskočil mladenki na pomoč mornar Croce Locant, ki je stekel ob tramvaju, prijel mladenko ter jo rešil iz življenjsko nevarnega položaja. Mladenka se je vrlemu mornarju iskreno zahvalila.

— **Smrt starih Trjestincev.** Te dni so umrli v Trjestu 65 letna Josipina Tuta, 73-letni Alojzij Covacic, 63 letna Frančiška Ukmar, 62 letni Josip Simsig, 69 letna Ana Faidiga, 76 letni Ivan Cleva.

— **Poročili so se** v Trjestu delavec Emil Mohorčič in gospodinja Ljdija Stopar, trgovec Danilo Drozina in zasebnica Silva Bosutti.

— **Mrtva starka v stanovanju.** 81 letno Marijo Ghiudra so našli negibno na tleh v njenem stanovanju v ulici Paglarini 35. Kmalu zatem je starka izdihnila. Umrla je za posledicami srčne kapi.

— **Letna skupščina trjestinske Katoliške akcije.** Te dni je bila v dvorani na Montuzzi v Trjestu letna škofijska skupščina Katoliške akcije. Skupščini je predsedoval trjestinski škof mons. A. Santin. Razpravljal so mons. Angeli o duhovništvu, dr. Bartoli o dobrih delih, gospodična Cante o župnijskem svetu ter A. Crocjani o razvoju nabožnega lista »Vita nuova«. Ob zaključku se je škof A. Santin vsem poročevalcem iskreno zahvalil za njihov trud.

— **Štirje sinovi, štirje mornarji.** Branjevka Vincellea Leo, ki prodaja sadje in zelenjavo v pokriti trjestinski mestni tržnici, ima štiri sinove. Vsi štirje so mornarji. Trjestinsko časopisje posveča materi in štirim sinovom mornarjem toplo pisane besede. Najstarejši sin Ivan je bil rojen l. 1916 in je mornar sedem let. Nino je rojen l. 1919 in služi pri mornarici štiri leta. Tretji je Anton, rojen 1922, ki je leto dni pri mornarici. Nedavno je bil uvrščen v mornarico tudi njen najmlajši sin Franc, rojen l. 1923.

— **Vsak dan nezgode.** Pri kavarni Fabbris sta trčila skupaj tramvajski voz in avtokar. Eden od potnikov je bil ranjen, avtokar nekoliko poškodovan. 41letni P. Martucci je na trgu San Sovino pri izstopanju iz tramvajskega voza tako nesrečno padel, da se je poškodoval na obeh kolkih. Na levem kolku ima poškodbe, ki jih je dobil pri preizkusnem delu 27letni inž. Jurij Beunssi. 81letna Marija Ghiudra se je zaradi starosti onesvestila in padla na tla. Ima več poškodb po telesu. 44letni delavec Santo Bassi iz ulice del Pozzo 2 je padel po stopnicah in si zlomil desno nogo. V ulici Capodistria je zavozil avto v obcestni zid. Pri tem sta se ponesrečila 19letna Angela Sehinlaz ter 34letni industrijec Ulderik Manera, ki je šofiral avto. Oba ponesrečenca imata poškodbe na ustnicah. Vse ponesrečence so prepeljali v trjestinsko bolnišnico, kjer se zdravi tudi 47letni tramvajski kontrolor David Felcini, ki ima poškodbe od udarcev, ki mu jih je prizadjal neki razburljivi tramvajski potnik.

Zbiranje tekstilnih odpadkov na Madžarskem

Prvi dan zbiranja tekstilnih odpadkov v Budimpešti je vrgel dober vagon stare robe. Po vsej Madžarski so nabrali doslej 14 milijonov kg tekstilnih odpadkov in jih izročili tekstilnim tovarnam v predelavo. S tem je bilo prihranjenih mnogo dragocenih sirovin. Iz odpadkov so izdelali tudi cigaretni in papir za novčanice. V Budimpešti sami bodo nabrali najmanj 20 vagonov tekstilnih odpadkov.

Obnovite naročnino!

Mali oglasi

PAKETNE VREČICE in škatle za vojne ujetnike ima stalno v zalogi — Zakrajšek, Miklošičeva cesta 34.

GOZD ob Večni poti ugodno prodam. Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenskega Naroda« pod »Ugodno gozd«.

PREMOG DRVA
I. Pogačnik
LJUBLJANA
Bohoričeva ulica 5
Telefon 20-59

POSTREŽNICO pridno, za torek, sredo, četrtek in soboto iščem za takoj. V poštev pridejo v bližini Rožne doline stanujoče. Naslov pustiti v ogl. oddelku Jutra.

GOSPODJE POZOR! Klobučarna »PAJK« vam strokovnjaško očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. — Se priporoča — Rudolf Pajk, Sv. Petra cesta 38.

RUMENO KORENJE repo za ribanje, krmilno peso in rumeno kolerabo je čas kupiti samo še nekaj dni. V trdem zimskemu vremenu ne bomo mogli več uvoziti gornjih vrst blaga, zato opozarjamo vse reflektante, da jih prodajamo samo še nekaj dni v našem skladišču v Maistrovi ulici št. 10 in v mesarski stojnici Fr. Ocvirka na Pogačarjevem trgu. Založite se pravočasno! — »Gospodarska zveza«, Ljubljana.

Mestno obzidje začeli podirati l. 1783

Ljubljančani se niso dobro počutili, ko je bilo podrto mestno obzidje — Magistrat se je upiral ukazu, naj bi obzidje podrli

Ljubljana, 27. novembra.

Kako je mestno obzidje utesnjevalo Ljubljano do konca 18. stoletja, smo že povedali. Obzidje mesta je bil tedaj zelo majhen in morali so varčevati s sleherno pedjo zemlje. Ulice so bile ozke, hiše so imele tesna, mračna dvorišča in mnogi stanovanjski prostori niso dobivali neposredno dnevne svetlobe. Dandanes si ne moremo niti zamisliti, kakšna je bila stara Ljubljana, ko jo je še dušilo obzidje in velika mestna vrata, ki so bila prave trdnjave. Sicer je še precej ulic v starem mestnem delu, le malo spremenjenih, vendar je zdaj mesto povsod bolj zračno, svetlo ter zdravo. V starih časih so bile ulice zatohle, saj ni bilo prepiha; visoko mestno obzidje je zapiralo prost pritok svežega zraka. Ljudje so tedaj še tem bolj pogrešali zraka, ker v mestu ni bilo prostora za parke in ker so bila tudi stanovanja v mnogih hišah zatohla ter nezdrava.

Bali so se, da bi mesto postalo odprto

Kljub temu si meščani niso želeli, da bi se mesto oprostilo dušečega obzidja. Na to v tistih časih niso mogli niti pomisliti, kajti mestno obzidje je bilo nerazdružljivo z mestom, eden glavnih predpogojev srednjeveškega mesta. Ljudje so se čutili varne le za trdnim mestnim obzidjem, čeprav ni bilo vojne. Meščan se je neprestano bal roparjev in postopačev. Ponoči bi ne mogel mirno spati, če bi mesto ne bilo obzidano. Mesta so privlačevala potepuhe in pustolovce. V starih časih je bilo nešteto klatežev in »klativitezov«, ki so živeli od rok v usta. Nekateri so iskali prigod, a pri tem niso seveda pozabili, da predvsem iščejo kruha. Iskali so zaposlitve, da bi jih kdo najel kot vojake, da bi pobrali oprede mogočnih graščakov ali vsaj grajski hlapci. Mnogi so se pa tudi radi pridružili roparskim tolpam. Marsikoga je mikalo v mesto zlasti, če se je skrival pred plemiči. Meščani so upravičeno trepetali za svoje premoženje, zlasti trgovci, ki so bili v srednjem veku tako rekoč molzna krava roparjev. Kako bi naj torej meščani v tistih časih sanjali o odprtem, nezavarovanem mestu? V dovolj živem spominu meščanov so bili tudi številni sovražni napadi na mesto in opustošenja v nezavarovanih krajih.

Časi so se spremenili neopazno

Vendar so se časi spremnili in mestno obzidje je izgubilo svoj pomen. Tega pa meščani niso takoj spredeli ter se niso mogli sprijazniti z mislijo, da bi bilo treba obzidje podreti. Čeprav je vzdrževanje mestnih utrdb zahtevalo od meščanov velikega žrtve, tako da so pogosto obzidje zelo zanemarili in je nevarno razpadalo, vendar so v njem videli vsaj še vedno potrebno zlo. V 18. stoletju vojne niso bile več tako pogoste. Ljudje so že začeli pozabljati na čase neprestanih turških napadov, tako da bi obzidja ne pogrešali tako zelo. Toda mesto je imelo obzidje od njega dni in brez njega si ga niso mogli misliti. Da je pa bil konec srednjeveškega načina vojevanja in da srednjeveško obzidje ni bilo več dovolj trdno za izstrelke novejših topov — ljudje niso mogli sprevideti čez noč. Kdo bi zameril našim meščanom, če so osupnili nad poveljem okrožnega urada, naj magistrat da podreti mestno obzidje? Tedaj, v drugi polovici 18. stoletja, je bil sicer čas velikih reform med vlado Marije Terezije in Jožefa II., a zaradi tega ljudje niso bili še nič manj starokopitni. V vsaki novoti so videli še kaj več kakor le napad na stare ureditve. Ljudje se nikdar ne sprijaznijo takoj z novimi časi.

Razpadajoče mestno obzidje

V 18. stoletju meščani niso več primerno skrbeli za mestno obzidje. Toda tudi že v Valvasorjevem času so mestne utrdbe že marsikje zelo razpadale in zdelo se je celo, da bo moralo plemstvo prevzeti skrb za vzdrževanje, ker se meščani niso zganili. Ko je deželni zbor l. 1658 sklenil poglobiti obrambne jarke ob mestnem obzidju, ker so se meščani obotavljali, je to Ljubljančane zelo razburilo. Meščani so tudi v tem videli kršenje svojih pravic. Odločno so se postavili po robu nameri plemstva, čeprav bi bilo delo predvsem njim v korist. V 18. stoletju je bilo mestno obzidje že silno slabo in če bi tedaj sovražnik napadel mesto, bi se meščani ne mogli čutiti posebno dobro za razpadajočimi utrdbami. V 80. letih 18. stoletja so meščani določili le 77 gld. za vzdrževanje mestnega obzidja. Mislili bi, da so z veseljem pozdravili odlok nadrejene oblasti, okrožnega urada, ko je 1783 zapovedal, naj podro obzidje. Magistrat se je pa zelo upiral podiranju in iskal je številne izgovore, da bi se jim dela ne bilo treba lotiti tako kmalu. Iz njegovih dopisov je razvidno, da so se meščani še tedaj zelo bali turških napadov. Niso se mogli tudi sprijazniti z mislijo, da bo padlo obzidje, ki je zahtevalo od njihovih prednikov toliko žrtev. Razen tega so zelo trepetali pred tolpami, ki so se klatile po deželi. Veliko nevarnost so videli zlasti v tem, da bi uporne tolpe, ki bi se uprle kje na deželi graščakom, pridrle tudi v mesto. Zato je magistrat klenil podreti le razpadajoče trdnjave, ki so že tako izgubile svoj pomen. Mestnih vrat niso še hoteli podreti, temveč so jih popravljali še nekaj let potem in nekatera so nameravali malo preurediti, da bi ne ovirala tako prometa. Magistrat se je izgovarjal, da ne smejo podreti mestnih vrat, češ, če bi jih podrli, bi kmalu prišlo na vrsto tudi drugo obzidje. Okrožni urad je pristal na predlog, da vrata popravijo ter razširijo. Toda čez nekaj let je zahteval, naj podro vse utrdbe, z vrati vred.

Kakšna so bila mestna vrata

Mestna vrata so bila prave trdnjave, če upoštevamo ob njih tudi obrambne stolpe. To so bila precej velika, masivna in okorna poslopja, ki so zapirala ustja glavnih cest. Vsa mestna vrata so bila nadstropna poslopja. Zidovje je bilo debelo, in vsaj spodaj kamnito. Pravoz je bil obokan in zelo tesen. Ne le, da se nista mogla srečati dva voza v njem, celo en sam voz je pogosto obtičal, da ni mogel naprej in ne nazaj. Zaradi tega je pogo to dolgo zastal promet. Drugega dohoda v mesto ni bilo kakor skozi vrata in če so bila zabasana, so vozniki morali čakati ali pa delati velike ovinke, da so prišli do drugih vrat. Najstarejša mestna vrata so bila najbrž »pisana« ali karlovška ob začetku sedanje Florijanske ulice. Tudi to je bilo veliko poslopje z debelim zidovjem. V nadstropju sta bili stanovanji za dva čuvaja. Delila sta si nalogi: eden je vrata zapiral in odpiral, drugi jih je stražil. Nad vhodom je pa bilo še stanovanje sodnega sluge kakor tudi pri vicedomskih in špitalskih vratih. Karlovška vrata so bila baje med vsemi najgrša, najbolj zanemarjena. Ob koncu 18. stoletja, preden so jih podrli, so bila tako slaba, da bi se sicer podrla sama. Povelje, naj vrata podro, je izdal okrožni urad 20. decembra 1790. Obzidje ob teh vratih so pa začeli podirati, kjer je bilo naj labše, že l. 1783, in gradivo so porabili za pokopališki zid pri Sv. Krištofu. L. 1785 so podrli vse obramne naprave za obrambo pisanih vrat, stolpe, »bastijone« in trdnjavice. Vrata sama so podrli l. 1792, torej točno pred 150 leti.

Vodna vrata

Vodna vrata so bila med mestnimi vrati posebnost. To so bila edina mestna vrata, ki so zapirala vodno pot; stala so blizu sedanjega Žabjaka, nekje tam, kjer je bilo pozneje »Marijino kopališče«. Poslopje je imelo obliko okroglega stolpa. V vodi je bil lesen jez, »grablje«, ki je preprezal Ljubljanico tako, da so morali čolnarji hočeš nočeš voziti mimo vrat. Ob teh vratih je bilo tudi pristanišče. Tam so izkladali les, ki so ga tedaj dovažali v mesto menda samo po vodi. Zato je bilo potrebno veliko lesno skladišče (v starih časih so ga imenovali: lesovnica). Tam so les tudi prodajali. Do l. 1734 je bila lesovnica na Bregu, kjer je bilo glavno pristanišče. Vodna vrata so podrli prej kakor karlovška, in sicer že l. 1787. Stolp je bil prodan na dražbi za 1050 gld. Pozneje je nastal nesporazum, ali je bil prodan stolp sam na sebi ali tudi zemljišče.

O drugih zanimivostih v zvezi z mestnimi vrati prihodnjič.

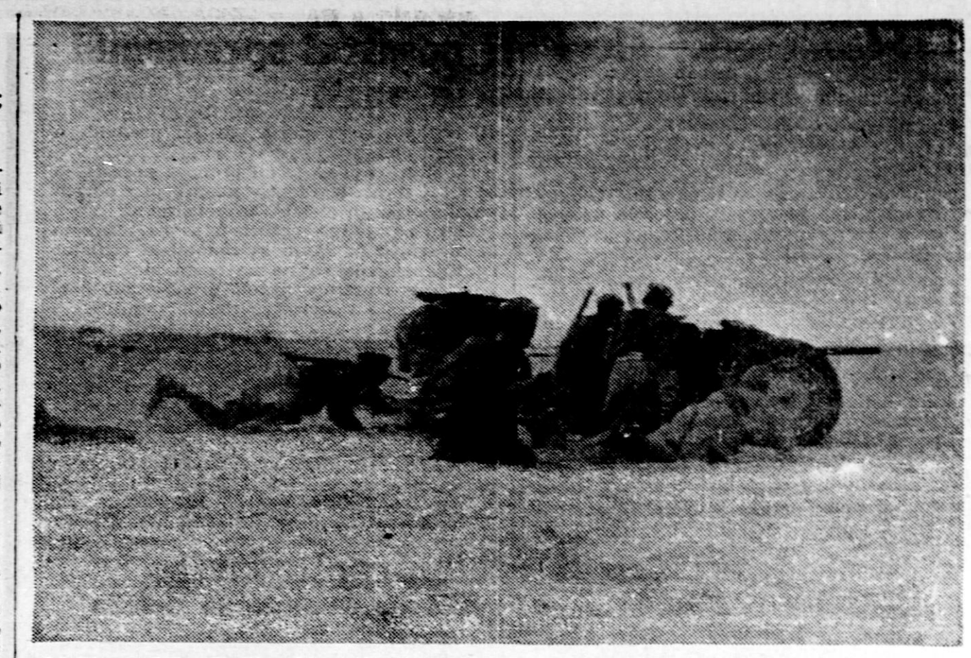

Afriško bojišče: Italijanski protitankovski topovi v bojni akciji proti sovražnim tankom

Pogovori s čitatelji

Stari zakonec

»Pisec članka o družinskem rednikn in gospodinji je res lepo in pravilno opisal razmerje med možem in gospodinjo, a po mojem prepričanju — oče sem 9 otrok, 66 let star, upokojenec — je vendar premalo izkušen. Malo je takšnih diplomatov, ki bi mogli ustreči vselej ženi ter ji izpolniti vse želje. Res, vsak človek ima svoje napake, a prizna jih le, kdor je srčno omikan. Ljudje so pa tudi, ki žive v trdni zavesti, da so brez vsake napake, čisti kakor duhovi, čeprav grene še tako svojim najbližjim življenje. Tako je tudi v marsikaterem zakonu: mož z napakami (kdo je brez njih?) in žena, ki hoče veljati svetnica, čeprav je v resnici prava šiba božja za družno. Ali je mogoče soglasje v takšnem zakonu? Kdo bi zameril možu, če spričo vseh neredmosti in nerednosti svoje žene ni vedno le božji volek? Lepo je rečeno, da pametnejši odneha, toda vse do svoje meje, saj človek vendar ni iz železa in ima tudi živce. Zamislite si moža, ki se vrača utrujen, lačen, premražen in živčen z nočne službe! Doma mu nihče ne postreže in ne privoči niti prijaznega pogleda. Sam si mora skuhati skromno okrepčilo, šita žena ga pa medtem še zbada. Tako je pač v zakonu: če se osel pusti vedno mirno pretepati, ga bodo večno tepli; če bi pa pokazal zobe in kopita — pojdi! Potrpežljiv zakonec s svojo strpnostjo ne bo poboljšal žene. Če pa ni neskončno strpljiv, ne ostane drugega kakor ločitev, če celo ne pride do česa hujšega — do zločina. — Poznam takšne gospodinje, ki ne dovoljujejo, da bi mož vtikal nos v gospodinjske zadeve. Toda jaz se zanimam za gospodinjstvo, saj sem vendar družin ki rednik in ne sluga ali blapec. Ne morem se vzdržati, če opazim kakšne že preveč očitne nerednosti. Ali je mogoče molčati, ko žena malomarno pusti, da ji mleko vzkipi, ko je vsaka kapljica tako dragocena? Ali: žena trati kurivo, kakor da so drva mana; posebej greje vodo za pomivanje, medtem ko voda v kotliču vre. Pusti mast na ognju, da se sežge. Tako se vrste nerednosti in nerednosti nepretano, mož pa, ki mu skrbi pogosto ponoči ne puste spati, naj vse to gleda ravnodušno? — Končno se še vprašujem, ali more družinsko tragedijo končati kaj drugega kakor smrt, če je n. pr. žena versko blazna in je mož izčrpal vso človeško potrpljenje? Želim pravilen odgovor brez vsake hinavščine.«

Približno to je hotel povedati dopisnik v precej dolgem dopisu, ki bi pa čitatelje v celoti ne zanimal. Iz dopisa veje zagrenjenost nad življenjem razočaranega človeka, ki se ne more sprijazniti s filozofijo o življenju kakor ne z življenjem samim, odnosno s človeškimi napakami. Takšnih je prav za prav večina ljudi, kajti človek do skrajnosti miroljubnega značaja je res izjema. — Kaj bi odgovorili staremu zakoncu, da bi bil odgovor »pravilen« in da bi ga iskrenost ne bolela? Človek bi moral v življenju pogosto potrpeti ter prenesti več kakor lahko prenese; gledati bi moral na vse s filozofskim mirom, a mu vre kri. Vedno bi potreboval pri vsem ravnanju hladen razpum, a navadno ga prehiti temperament. Večno bi se naj dobrodušno smehljal, a srd in žalost mu mračita oči in glavo. Človek ostane človek tudi v zakonu.

Vedno je bilo tako in vedno bo, da so bili srečni in nesrečni zakoni. Večkrat se tudi srečni zakon sprevrže v nesrečnega kakor nesrečni v srečnega. Kdo pa pozna zdravilo za nesrečni zakon? Kdo zna svetovati nezadovoljnemu zakonu, kaj naj ukrene, da bo postalo njegovo življenje vsaj znosno? Ali je sploh mogoče izravnati nesoglasja med možem in ženo, ko med njima ni več nobenega toplega čustva in ko mržnja ali fanatizem mrači razum?

Zadeva svojega zakona mora reševati predvsem vsak zakonec sam; drugi mu lahko pomagajo le, da z njim sočustvujejo, a vprašanje je, ali je v tem kaj pomoči. Ko ne moreš opraviti sam nič, kdo bi še mogel kaj spremeniti? Če pa zakonec »vozi«, čeprav še tako nezadovoljen, cela desetletja z ženo v »nesrečnem« zakonu, tako dolgo, da se je postaral in da so otroci že odrasli, pač lahko sprevidi sam, da se ne bo spremenil kakor se ne bo »poboljšala« žena ter da iz zakona tudi ne bo mogel nastati raj, če je bil doslej pekel.

Svetovati je vedno laže kakor ravnati se po nasvetu. Svetovati nezadovoljnim, zlasti starejšim zakoncem, kako in kaj naj ravnajo, da se bodo izognili vsaj najhujšemu, je pa vprav tvegano. Kdo naj prepriča starega zakonca, da ne ravna prav? Slehernemu bo zakonec očital, da je premalo izkušen in da ni modrijana na svetu, ki bi iznašel kaj primernega za zacelitev zakonskih ran. Živčnemu zakoncu lahko svetuješ le, naj o tane za božjo voljo čim bolj miren. Naj bi se zavedal, da je pri vsem prav vznemirjanje ter razburjanje njegova največja nesreča. Če bo gledal na vse okrog sebe vsaj kolikor mogoče mirno, se mu ne bo zdelo tako strašno. Nasmehnil se bo napol otožno in napol zasmehljivo spričo človeških napak. Človek se dela pogosto v največji meri sam nesrečnega. Ali je bolj srečen, če se razburja nad napakami sožiteljev, kakor če bi gledal na nje z mirnim prezirom in primernim dostojanstvom? Res ni mogoče prenesti vsega mirno in človek ne more spremeniti značaja ter temperamenta čez noč, toda marsikaj bi prenesli v življenju mnogo laže, ko bi nam bila ena prvih zapovedi strpnost ter bi se ne vdajali mržnji vselej, ko se zbudi v nas. Če ni življenjske modrosti v strpnosti, kje jo naj še iščemo? Kjer ne dosežemo nič z lepo besedo in mirom, kako naj pričakujemo, da bomo dosegli z besnostjo in surovostjo? Če bi pa šlo za versko blaznost, bi je tudi ne mogli ozdraveti s palico, krikom in vikom. Ali naj svetujemo, naj se pameten človek prepira z blaznimi? Vseh bolezni na tem svetu ni mogoče ozdraveti s palico.

Smejalka med rastlinami

Ena najbolj čudnih rastlin na svetu je v Arabiji rastoča smejalka, ki se mora zahvaliti za svoje ime čudni lastnosti. To je srednjevelika rastlina svetlorumenih cvetov, ki se razvijejo iz njih dva ali tri zrna. Arabci seme te rastline posuše in zmeljejo v prah, ki ga uporabljajo za njuhanje. Njuhanje tega praška povzroča tako dobro voljo, da se začne človek smejati in plesati. Gre torej za neke vrste mamilo, ki prinaša trenutno radost. Toda kmalu nastane močna reakcija in človek se pogrezne v trdno spanje. Kakor vsa mamila tudi ta prašek škoduje organizmu.

Največji podmorski predor na svetu

bo vezal glavno japonsko ozemlje z otokom Kyošu

Na kolodvoru Shimonseki v Tokio, je bila 15. t. m. popoldne lepa svečanost, ki so ji prisostvovali med drugimi japonski prometni minister Hatt in mnogi dostojanstveniki, predstavniki japonskega javnega življenja. Svečano je bil otvorjen podmorski predor, ki bo vezal glavno japonsko ozemlje z otokom Kyošu. Vožnja iz Tokia do Kagošime na omenjenem otoku je trajala odslej več dni, v bodoče se bo pa rabilo za to pot samo 31 ur 15 minut, kajti skozi podmorski predor bodo vozili tudi ekspresni vlaki.

Tako je bilo kronano delo, ki je trajalo polnih šest let in pri katerem so morali japonski tehniki in inženirji pokazati vse svoje sposobnosti in znanje. Misel zgraditi pod morjem prekop je bila sprožena že leta 1896, toda minilo je dobrih 20 let preden se je 41. zakonodajna skupščina 1918 resno pozanimala za te gradbene načrte. Inflacija, ki jo je prinesla prva svetovna vojna tud Japonski na drugi strani pa strašen potres leta 1923. sta znova zavlekla uresničenje načrta in tako se je pričelo proučevanje terena šele leta 1928. Prekop so začeli kopati v novembru 1936. Kopati so začeli istočasno z dveh strani. Kako težko je bilo delo je razvidno že iz tega, da so morali delavci delati na dolgih progah pod umetnim zračnim pritiskom. Stalno veliko nevarnost je pomenila tudi morska voda, s katero so bili delavci zavarovani z debelimi cementnimi stenami v prekopu.

V juniju 1940, skoraj štiri leta potem ko so prvič zapeli krampi in lopate je padla vmesna stena med obema skupinama delavcev. V novembru istega leta so bile položene tračnice in letos 13. aprila je bilo to veliko delo japonske tehnike srečno dovršeno. Od 15. novembra pa že vozijo vlaki skozi največji podmorski predor na svetu, globoko pod japonskim morjem. Pri tem orjaškem delu je bilo zaposlenih pod vodstvom izkušenih morskih inženirjev 3 000 000 delavcev. Za posebne zasluge pri gradnji podmorskega predora je bilo odlikovanih 14 delavcev in inženirjev s cesarskimi darili, 55 pa z odlikovanji.

Kwangmonski podmorski prekop veže glavni japonski otok Hondo z otokom Kyošu. Ta dva največja japonska otoka sta bila doslej ločena po 8 km širokem prelivu, zdaj sta pa dobila neposredno železniško zvezo. Zaenkrat je to največji podmorski prekop na svetu, saj je znatno daljši od podmorskega prekopa pri Bristolu, ki je dolg 7.4 km. Japonski predor vodi iz mesta Šimonoseki na otoku Hondo do mesta Moji na otoku Kyušu.

Oblačilne nakaznice v Bolgariji

Obleka in obutev se bo v Bolgariji sicer tudi v bodoče dobivala na nakaznice, toda novi predpisi so prinesli v tem pogledu še večjo omejitev. Vsak nad 2 leti star državljan lahko dobi letno 1 suknjo ali svršnik. Pri nakupu mora pa oddati pismeno izjavo, da nima nobene uporabne suknje ali svršnika. Poleg tega je treba izročiti za vsako novo eno staro suknjo. Isto velja za obleke. Vsak nad 10 let star državljan lahko dobi letno en par hlač, vsaka ženska stara nad 10 let pa eno obleko. Tudi pri tem je treba izročiti istočasno stare obleke. Enake določbe veljajo glede nakupa blaga, če si hoče dati kdo naročiti obleko pri krojaču. Stare obleke se zaračunajo po določenih cenah in pošljejo v zbirališče, da jih predelajo. Te določbe se nanašajo na vse vrste blaga, izdelanega doma ali uvoženega. Izjeme veljajo samo za mlade poročence. Ti lahko kupijo v enem mesecu pred poroko na podlagi posebnega dovoljenja komisarijata za preskrbo še po eno obleko.

Preskrba Bukarešte z zemeljskim plinom

Rumunski uradni list je objavil te dni uredbo o zgraditvi velikega plinovoda do Bukarešte. Pobudo za to je dal maršal Antonescu. S tem bo vprašanje preskrbe rumunske prestolice s kurivom v polni meri urejeno. Plinovod bodo gradili v dveh etapah in dela bodo trajala pet let. V prvi etapi bo petrolejsko področje Ploesti dobavljalo letno do 150 milijonov m³ plina. V drugi bo pa priključena Bukarešta na Sedmograško, odkoder bo dobivala do 500 milijonov m³ zemeljskega plina letno.

MALA NEUMNOST

— Upam, dušica, da tvoj oče ne bo nasprotoval najini poroki.

—Ne boj se, saj mi je vedno rad oproščal male neumnosti.

J. O. CURWOOD:

Abrahamova polja

9 ROMAN

Hepsiba, ki je čutil stisk dečkove roke in čutil trepet je čutil krčeviti stisk dečkove roke in čutil trepet njegovega glasu, je sedel na vreči z moko in ga poslušal; s spretnimi vprašanji in drugimi dokazi zanimanja je izvabil dečku vse, kar mu je težilo srce in česar popoldne roditeljema ni bil povedal. Šele ko se je drugič oglasil rog, s katerim je Henri klical domače k jedi, je vstal in si zadel vrečo na ramena; in Jeems je opazil na njegovem širokem rdečem obličju izraz, ki se mu je zdel hkratu vesel in obetajoč.

»Za zmago v boju ni treba, da smo večji od nasprotnika »Jeemsy«, je z zaupnim glasom rekel stric. »Noben velikan, če izvzamem tistega Nizozemca v Albanyju, me še ni položil na hrbet; in kakor vidiš, nisem niti malo podoben korenjaku. Povem ti celo, da sem imel zmerom najrajši opravka z velikimi ljudmi, zakaj ti so počasnejših gibov in se težje pobero, če padejo, in devet izmed desetorice jih je vrhu tega še debelih. Ta Pavel Tacha... po tvojem pripovedovanju sodim, da ga lahko premlatiš kakor meh; in ko bo ležal na tleh, imaš najlepšo priliko, da mu jih navržeš še nekaj okrog ušes za dobro mero in za večen spomin. Tako si se menda tudi namenil, Jeemsy, če te količkaj poznam. In če si si vtepel v glavo, da ga naučiš kozjih molitvic, kar pojdi in ga nauči!«

Katarina je prišla zarotnikoma naproti, in Hepsiba je previdno obmolknil in se zadovoljil s tem, da je dečku še enkrat pomežiknil z očmi.

To vam je bil znamenit večer v Bulainovi koči; se štiri Katarinine svetilke in povrhu še tucat sveč je gorelo gostu na čast; in ko je legla na gozd tema in so se zvezde skrile za gostimi, grozečimi oblaki, je bilo v hiši na robu Prepovedane doline — tako so jo namreč imenovali — vse živo od luči, živahnega razgovora in veselega smeha. Tudi ko je zabobnel grom in se je ploha ulila po strehi iz debelih kostanjevih hlodov in je veter v srditih buhih stresal oknice, je bilo podoba, da vse to ne moti veselosti, ki je vladala v notranjščini. Hepsibova pečenka in ostale dobrote so dale tako obilno gostijo, da je minila ura, preden je Katarinin potepeni brat obrnil stol s hrbtom proti mizi in vzel svoj imenitni zavoj v roke.

Odkar se je Jeems spominjal, je bilo to vselej znamenje, da so pospravili z mize posodo in vsakršno drugo reč; v tem opravilu se je za stavo kosal z materjo, med tem ko je oče kadil dolgo holandsko pipo, stric pa odpiral zavoj in se delal, kakor da mu predobro zadrgnjeni vozli nagajajo. Nato je Katarina postavila na vsak konec mize svetilko in sedla bratu nasproti; obema, nji in Jeemsu, so rdela lica in oči so se jima svetile od veselega pričakovanja.

Tudi nocoj je bilo tako: in ko je bila miza pospravljena in nared, je Hepsiba segel v skrivnostne globočine svoje vreče.

»Nekaj drobnjarij imam,« je rekel, rabeč iste besede kakor vsakikrat. »Dve, tri malenkosti za fanta, nekaj cunj za sestrico in nekaj malega zate, Henri: same reči, ki sem jih za majhen denar in brez težave dobil v Albanyju, kjer živi neki Nizozemec z najtežjim in najdebelejšimi pestmi, ki jih je najti v Kolonijah. Aha, evo prvega zavitka: plašč, ovratnica, čipkast obšiv, in še nekaj čipk po pet šilingov meter! Nu, čigava bi neki utegnila biti vsa ta šara, če ne...« in med radostnimi Katarininimi vzkliki ji je vrgel zavitek čez mizo.

A komaj ga je držala v rokah in uprla oči v vsebino, je Hepsiba že razgrnil pri svetlobi sveče krilo iz rdeče svile; Katarina je kar poskočila in dih ji je zastal, kajti Hepsiba je bil svoje presenečenje tako skrbno pripravil, da je za krilom po vrsti izvlekel še belo oglavnico črno oglavnico in tri nadaljna krila, enega škrlatne barve s črnimi čipkami, drugega v raznih barvah, tretjega pa iz črne svile s pepelnatosivimi okraski. In v tem, ko je Katarina s široko odprtimi očmi gledala te zaklade, ki so se ji zdeli vredni, da bi jih nosila kraljica, je brat še in še pridajal ter zaporedoma polagal na mizo čipke, trakove, ovratnice in naprsne rute. Katarina je za trenutek zaprla oči in jih nato spet odprla, kakor bi se bala, da gre le za šalo in da utegnejo vse te lepe reči v naslednjem hipu izginiti.

»Sveta Mati nebeška!« je vzkliknila. »In vse te prelepe stvari so zame?«

»I, kaj še,« je Hepsiba suho odvrnil. »Naprsne rute so za Jeemsa, krila pa za Henrija, da jih obleče, ko pojde v nedeljo k maši.«

Toda sestra ni pazila na njegove šale, čeprav jih je slišala, ampak je z drobnimi prsti otipavala svilene tkanine, kakor bi jih božala, dokler ni od zavzetosti tudi Henri pozabil puhati iz svoje pipe in se ni Jeems privzdignil, da bi bolje videl izraz veselja in navdušenja na materinem obličju.

»A vse to je morala stati premoženje!« je vzkliknila in pogledala brata, ki se ji je zadovoljno smehljal. »To rdeče svileno krilo na primer...«

»Dva funta petnajht šilingov,« je odgovoril Hepsiba, raztegnil odprtino vreče in znova segel vanjo. »Tisti, ki mi ga je prodal, je prisegel, da ne bi delalo sramote niti najbolj imenitni gospe... A k temu krilu in vsemu ostalemu spadajo še druge reči; zato imam tu štiri pare najlepših čeveljčkov, kar jih je kdaj prišlo izza Hudsona.« S širokim razmahom je postavil čevlje na mizo, se namuznil in si začel basati pipo.

Jeems je čutil, kako mu srce razbija od pričakovanja, in zdelo se mu je, da morajo tudi ostali slišati njegove utripe, ko je jel stric znova brskati po vreči. Vsakikrat je bilo tako: najprej materi, potem njemu, nazadnje očetu. To pot pa je bil Hepsiba očitno sklenil izpremeniti red, kajti izvlekel je velik zavoj in ga podal svaku.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani